బాలానంద

బొమ్మల పంచతంత్రం

(రెండవ భాగం)

పురాణపండ రంగనాథ్

నవరత్న బుక్ సెంటర్
ఏలూరు రోడ్, * విజయవాడ-520002

ముద్రణ :
1993

ముఖచిత్రం :
వి. యస్. ప్రకాష్

లోపలి బొమ్మలు :
శ్రీ బాలి పైడిరాజు

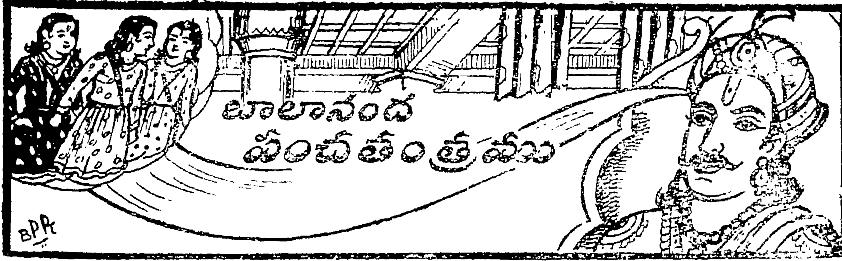
వెల : 15.00

ముద్రణ :
శ్రీ అరుణోదయ ప్రింటింగ్ ప్రెస్
సీతారామపురం, విజయవాడ-520 002.

తెలుగు అక్షరం అంతాలు చూపి,
శబ్దం లోతులు, ధ్వని లోకం ఆంతర్యాలు
అనుభూతికి తెచ్చి మాకు మాటలు
నేర్పిన మా అన్నయ్య
"ఉషశ్రీ"కి నమస్సులతో
ఇది అంకితం చేస్తున్నాను.

—రంగనాథ్

లోపలి పేజీలలో....

రెండవ భాగం

పరిచయం

పంచతంత్రం కథలు అనగానే మనకు రకరకాల జంతువులు, పక్షులు, వాటి యెత్తులు, పై యెత్తులు, గెలుపు ఓటములు గుర్తుకు వస్తాయి. ప్రధాన కథతో బాటు ఎన్నో నీతుల్ని చెప్పే పిట్టకథలు కనిపిస్తాయి. గర్జించే సింహాలు మాట్లాడుతాయి. గాండ్రించే పులులు పలుకుతాయి. కువకువలాడే పావురాయిలు, కిచకిచలాడే కోతులు సంభాషిస్తాయి. ఎద్దులు, గ్రద్దలు, ఎలుకలు, జింకలు— ఒకటేమిటి మనకు పరిచయం ఉన్న అన్ని రకాల జంతువులు, పక్షులు పరస్పరం మాట్లాడుకొంటాయి. ఒక్కొక్కమాట ఒక్కొక్క నీతికి కోట. ఒక్కొక్క కథ ఒక్కొక్క జీవిత సత్యానికి సాక్ష్యం. పైగా జంతువులు, పక్షులు మాట్లాడటం అంటే సరదాగా ఉంటుంది. అందుకే పంచతంత్ర దేశ దేశాల పాఠకుల్ని ఆకర్షించింది. తరతరాల బాలబాలికల్ని ఆకట్టుకొంది. ఎన్నో భాషలలోనికి అనువదింపబడింది. ఎందరెందరో ఆ కథల్ని రాశారు రాస్తున్నారు, ఈ కథలు ఎవరికి యెప్పుడు యెందుకు చెప్పారు?

పాటలీపుత్రాన్ని సుదర్శనుడు అనే మహారాజు పరిపాలించేవాడు. ఆయనకు మగపిల్లలున్నారు. కాని వారికి లోకజ్ఞానం లేదు. సులభంగా వారికి విద్యాబుద్ధులు చెప్పి, ఇంగితజ్ఞానాన్ని ఇవ్వగల పండితునకై రాజుగారు అన్వేషించారు. తమ రాజ్యంలోనే విష్ణుశర్మ అనే పండితుడు ఉన్నాడని ఆయనకు తెలిసింది.

వెంటనే విష్ణుశర్మను పిలిపించి సంగతి చెప్పాడు. మందమతులయిన తన పిల్లలకు తక్కువ కాలంలో లోకజ్ఞానాన్ని చెప్పమని కోరాడు.

విష్ణుశర్మ "అలాగే" యని ఆ బాలకుల్ని తీసుకొని వెళ్ళాడు. వారికి చిన్న చిన్న కథల ద్వారా లోకజ్ఞానాన్ని, రాజనీతిని బోధించాలనుకొన్నాడు. వారు కూడా కథలపట్ల ఆసక్తి కనపరిచారు. విష్ణుశర్మ చెప్పిన నీతికథలు అన్నింటినీ కలిపి "పంచతంత్రం" అంటారు.

విష్ణుశర్మ రాకుమారులకు విగ్రహము చెప్పుట

"పంచ" అంటే "ఐదు" యని "తంత్రం" అంటే "ఉపాయం" యని అర్థం. మనిషి కాని, రాజు కాని తన జీవితంలో ఎటువంటి సమస్యలు యెదురైనప్పటికీ ఈ ఐదు రకాల ఉపాయాలతో గట్టెక్కవచ్చునని విష్ణుశర్మ వారికి ఉపదే

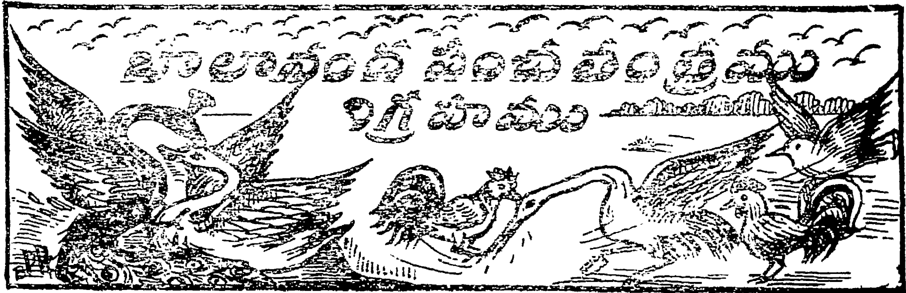
శించాడు. ఆ ఉపాయాలు 1. మిత్రలాభం, 2. మిత్రభేదం, 3. విగ్రహం, 4. సంధి, 5. లబ్ధనాశనం.

ఈ ఐదు ఉపాయాలకు సంబంధించిన మొదటి నాలుగు ప్రకరణాల కథలు బాగా ప్రచారం పొందాయి. మిత్రలాభం కథల్ని చిన్నయ సూరిగారు ఆనాటి తెలుగు వచనంలో అందంగా వ్రాశాడు. విగ్రహం, సంధి ప్రకరణాలను కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు, విగ్రహం ప్రకరణం ఒక్కదానిని కొక్కొండ వెంకటరత్నం పంతులుగారు లబ్ధనాశనం ప్రకరణాన్ని చెరకువాడ వేంకటరత్నం పంతులుగారు వ్రాశారు. ఇవన్నీ భాషాపరంగా ఈనాటి బాలబాలికలకు అందుబాటులో లేనివి. పైగా ప్రధాన కథలోంచి ఎన్నో పిట్ట కథలు బీరపాదుల్లా అల్లుకుపోయి ఉంటాయి. కనుక అసలు కథను గుర్తుంచుకోటం కష్టం.

అందుకే నేటి బాలబాలికలకు సులభంగా ఈ కథల్ని చెప్పాలని మా ప్రయత్నం. మూలపంచతంత్రలోవలె కాక, ఇందులో యే కథకా కథ విడివిడిగా చదువుకొందాం.

మొదటిభాగంలో మిత్రలాభం, మిత్రభేదం ప్రకరణాలలోని కథలు ఇచ్చాను. ఇప్పుడు ఈ రెండవ భాగంలో "విగ్రహం, సంధి" ప్రకరణాల కథలు తెలుసుకొందాం. మొదటి సంపుటిలోవలెనే ప్రధాన కథ ముందు చెప్పుకొని, విడి విడిగా కథల్ని వేరుగా చెప్పుకొందాం.

— * —

“విగ్రహం” అంటే మనకు యేదో దేవుడి బొమ్మనిపిస్తుంది. కాని “విగ్రహం” అనే పదానికి “విరోధం” యనే అర్థం కూడా ఉంది. ఇద్దరు మనుష్యుల మధ్య, లేదా రాజుల మధ్య యేర్పడే విరోధాన్ని లేదా శత్రుత్వాన్ని “విగ్రహం” అంటారు. తెలిసిన వారిమధ్య విరోధం కల్పించడం “మిత్రభేదం” అవుతుంది. ఒకరి కొకరు తెలియకుండానే ఎవరో చెప్పిన దానిని బట్టి పరస్పరం శత్రుత్వము వహించడాన్ని “విగ్రహం” అంటారు. ఈ కథలో అదే జరిగింది. ఇద్దరు పక్షి రాజులమధ్య శత్రుత్వం పెరిగి, పరస్పరం యుద్ధం చేయడం దీంట్లోని ప్రధాన కథ. ప్రధాన కథతోబాటు సమయాన్ని, సందర్భాన్నిబట్టి చిన్నచిన్న నీతి కథలు వస్తాయి..ఇది పరిచయం. ఇక ప్రధాన కథ :

నీటి పక్షుల రాజయిన హిరణ్యగర్భునకు, భూపక్షుల రాజయిన చిత్రవర్ణు నకు జరిగిన యుద్ధం “విగ్రహం” అనే ఈ కథాభాగంలో వివరించబడింది. ఈ కథలోవన్నీ పక్షులే. హంసలు, చిలుకలు, కోడిపుంజులు, బాతులు, కాకులు, నెమళ్ళు ఒక్కటేమిటి రకరకాల పక్షులు దీనిలో మనకు కనిపిస్తాయి. యెత్తులకు పైయెత్తులు వేస్తాయి. జిత్తులమారి పనులు నిర్మిస్తాయి.

హిరణ్యగర్భుడు హంస. నీటి పక్షులకు రాజు. అతని మంత్రి పేరు సర్వజ్ఞుడు. అది సారసపక్షి. అతని కొలువులో పేరెన్నికగన్నది దీర్ఘముఖుడు. అంటే పొడవయిన ముక్కు కలదని అర్థం. వీరిది కర్పూరదేశం. దానినే కర్పూర ద్వీపం అని కూడా అంటారు. అక్కడ “పద్మకేళి” అనే పెద్ద సరస్సు వుంది. అదే హిరణ్యగర్భుని నివాసస్థానం.

ఆ సరస్సులోని యెన్నో రకాల నీటి పక్షులకు హిరణ్యగర్భుడు రాజు. అతడు బలవంతుడు, ధైర్యవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు. అందుకే ఆ జల పక్షులన్నీ ఆ హంసను రాజుగా పెట్టుకొన్నాయి. హంసరాజు తనను నమ్ముకొన్న పక్షులను యెంతో జాగ్రత్తగా కాపాడుతూ, వారి యోగక్షేమాలు చూస్తుండేది. వారు కూడా తమ రాజు చెప్పిన మాట జవదాటక అవాకువతో, మంచితనంతో కాలక్షేపం చేస్తున్నాయి.

హంసకు వొక విలక్షణాశక్తి వుంది. పాలను, నీటిని కలిపి హంసకు ఇస్తే అది పాలను మాత్రమే త్రాగి నీటిని వదలివేస్తుందట! దీనినే "క్షీరనీర న్యాయ"మంటారు. అటువంటి శక్తి మరి యే యితరమైన పక్షికి లేదు. అటువంటి హంసజాతికి చెందిన ఉత్తముడు హిరణ్యగర్భుడు దాని సింహాసనం తామర పువ్వు.

హిరణ్యగర్భుని కొలువు

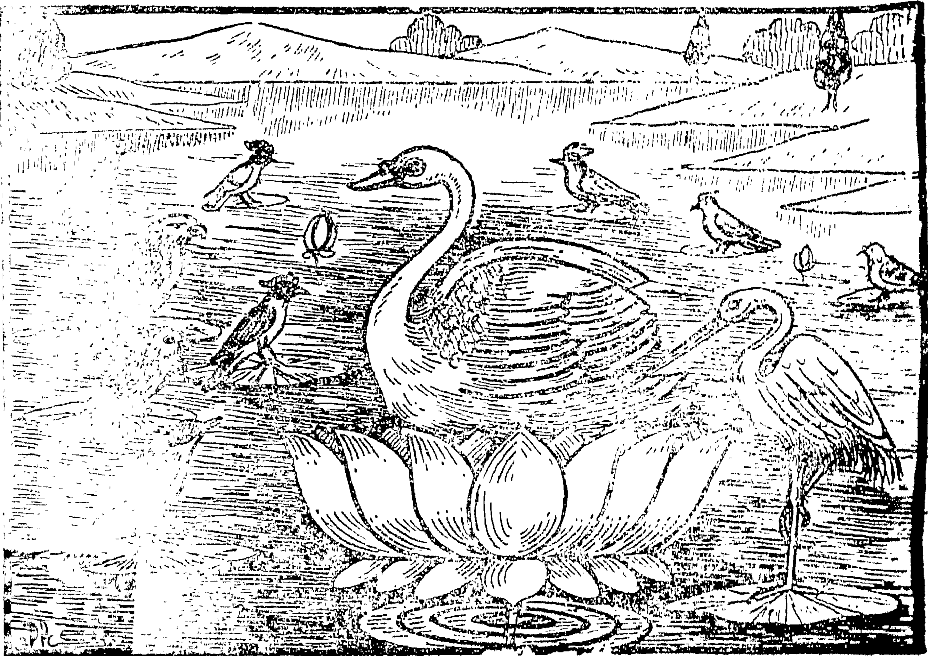
ఒకనాడు హిరణ్యగర్భుని కొలువులో తామరపువ్వుపై కూర్చుని ఉన్నాడు. రకరకాల కొంగలు, సారసపక్షులు, బాతులు, హంసలు రాజుగారి చుట్టూ కూర్చుని ఉన్నాయి. ఆ ఏడాది వర్షాల గురించి, చేపల పంటల గురించి చెబుతూంటే అందరూ వింటున్నారు. ఇంతలో ఒక బాతు దూత వచ్చి రాజా వారికి నమస్కరించి, "హిరణ్యగర్భ మహారాజా! విదేశాలకు యాత్రలు చేయడానికి వెళ్ళిన దీర్ఘముఖుడుగారు తిరిగి వచ్చినారు. మీ దర్బారునకు పంపమంటారా?" అని మనవి చేశాడు.

దీర్ఘముఖుని వెంటనే ప్రవేశ పెట్టమని హంసరాజు అనుమతి నివ్వగా బాతు దూత వెళ్ళింది.

దీర్ఘముఖుడు ఒక కొంగ. అది కర్పూర ద్వీపంలోని సింహ రాజ్యంలో ప్రముఖమయింది. హంసరాజుగారికి ఇష్టమయింది కూడా. దేశ దేశాలలో వింతలూ, విశేషాలూ చూచి రమ్మని అచట విజ్ఞానాన్ని గ్రహించమని హిరణ్యగర్భుడు దీర్ఘ ముఖుని చాలా నెలల క్రితమే పంపించాడు. ఆ దీర్ఘముఖుడు దేశాటనం పూర్తి చేసుకొని తిరిగి వచ్చాడు! అతడ్ని చూడాలని రాజుగారు కూడా ఆత్రుతతో

వున్నారు. సభలోనివారు కూడా దీర్ఘముఖుని ముఖత దేశదేశాల వింతలు విని ఎంతో ఉత్సాహపడుతున్నారు.

ఇంతలో దీర్ఘముఖుడు రానేవచ్చాడు. అతను వినయంగా హంసరాజు గారికి నమస్కరించాడు. కాశ్మీరంలో సేకరించిన కర్పూరాన్ని, జవ్వాజిని ఆయనకు కానుకగా ఇచ్చాడు. కేరళదేశం నుండి తెచ్చిన చక్కటి కొబ్బరి బొండాన్ని బహుమతి ఇచ్చాడు. ఆంధ్రదేశం నుంచి తెచ్చిన చీనాంబరాన్ని రాజుగారికి దప్పి సమర్పించాడు. సభలోని వారందరూ హర్షధ్వానాలు చేశారు.

హిరణ్యగర్భుని కొలువు (దర్బారు)

ఇప్పుడు దీర్ఘముఖుడు రాజుగారికి కాశీవిశ్వేశ్వరుని ప్రసాదం ఇచ్చాడు. సభలోని వారందరికీ విభూతి ఇచ్చాడు ! అందరూ ఎంతో సంతోషించారు. ఆపై

వింధ్యపర్వతం, హిమవత్పర్వతం చూశాను! మానస సరోవరం, నాసికాత్రయంబకం చూశాను. గంగాసాగరం చూశాను. దానినే బంగాళాఖాతం అంటారు. సింధు సాగరం చూశాను. దానినే అరేబియా సముద్రం అంటారు. మూడు సముద్రాలు కలిసే కన్యాకుమారి ప్రాంతం చూశాను! కాశీ, గయ, ప్రయాగ, కురుక్షేత్రం, మధుర, ద్వారక, ప్రఖ్యాత క్షేత్రాలు తిరిగి వచ్చాను.

ఒకటేమిటి? యెన్నో ప్రదేశాలు తిరిగాను. ఎంతో విజ్ఞానాన్ని సముపార్జించాను. మన రాజ్యాన్ని గురించి, మన ప్రభువుల గొప్పతనము గురించి

దీర్ఘముఖుని పిలుచుచున్న చిత్రవర్ణుని సేవకులు

వారందరికి వివరించి చెప్పాను. వారంతా సంతోషించారు. మన పరిపాలనను ఎంతో మెచ్చుకున్నారు."

ఈ మాటలు చెప్పి దీర్ఘముఖుడు ఆగిపోయాడు. విచారంగా నలువైపులా చూశాడు. హిరణ్యగర్భుడు, సభలోనివారు ఆశ్చర్యంగా దీర్ఘముఖుని చూశారు.

"దీర్ఘముఖా! హఠాత్తుగా అటులయ్యావేమి? నీకేమైంది? అనుమానించక సంగతి చెప్పు" మని హిరణ్యగర్భుడనగా విని, దీర్ఘముఖుడు దుఃఖము నాపుకొని కన్నీరు తుడుచుకొని ఇట్లు చెప్పాడు.

"మహాప్రభూ! అన్ని దేశాలవారు మిమ్ము మెచ్చుకొన్నారు. కాని చిత్రవర్ణుని దేశంలో మాత్రం దేవరవారిని అవమానపరిచారు. అందుకే నాకి విచారం."

"ఎవరా చిత్రవర్ణుడు? ఏమా కథ? వారు మమ్ములను అవమాన పరచ డమా? వివరంగా చెప్పు" మని హిరణ్యగర్భుడు తొందర చేయగా దీర్ఘముఖుడు వివరంగా ఇట్లు చెప్పాడు.

చిత్రవర్ణుని రాజ్యం

అది జంబూద్వీపం. అచట వింధ్యపర్వతం వుంది. ఆ పర్వత శిఖరం పై ఆకాశ పక్షులెన్నో నివసిస్తున్నాయి. వాటిలో గ్రద్దలున్నాయి, చిలుకలున్నాయి, పావురాలున్నాయి, కోయిలలున్నాయి, నెమళ్ళున్నాయి, కాకులు, కోడిపుంజులు న్నాయి, పిచ్చుకలున్నాయి, గోరువంకలున్నాయి, రాజంచలున్నాయి ఒక టేమిటి, యెన్నో రకల పక్షులక్కడ యెంతో స్నేహంగా వుంటున్నాయి.

ఆ పక్షులన్నింటికి రాజు చిత్రవర్ణుడు. అది నెమలి. చాలా అందమైంది, బలమయింది, తెలివైంది. అందుకే పక్షులు నెమలిరాజుగారి అడుగు జాడలలో మసలుతూ సుఖంగా వున్నాయి. చిత్రవర్ణుడి మాట "సుగ్రీవాజ్ఞ"గా అవన్నీ పాలిస్తున్నాయి.

తననే నమ్ముకొని వున్న ఆ పక్షులు అన్నింటినీ చిత్రవర్ణుడు కంటికి రెప్పవలె కాపాడుతున్నాడు.

నెమలిరాజావారి ఆస్థానంలో కోయిల గాన కచ్చేరీలు జరిగేవి. గోరు వంకలు, చిలుకలు పురాణ ప్రవచనములు చేసేవి. మైనాలు కథలు చెప్పేవి.

దేశాటనం చేస్తూ వింధ్యపర్వతం వద్దకు వెళ్ళిన దీర్ఘముఖుని ఆ పక్షులు

వింతగా చూశాయి. అంతకుముందు అవి జలపక్షిని చూడలేదు. పైగా పొడవైన ముక్కుగల దీర్ఘముఖుడు తెల్లగా మెరిసిపోతున్నాడు.

ఏదో వింతపక్షిని గ్రహించి ఆ పక్షులు దీర్ఘముఖుని దగ్గరకు వచ్చి సంగతిని అడిగాయి.

చిత్రవర్ణుని దర్బారు

దీర్ఘముఖుడు తాను దేశాటనం చేస్తున్నానని వివరాలు చెప్పాడు. ఆపై అతనిని అతిథిగా ఆహ్వానించాయి. దీర్ఘముఖుడు ఆ చిలుకల ఆహ్వానాలు, మైనాల స్వాగతవచనాలు, కోయిలల కైవారాలు విని పొంగిపోయాడు. వారి అతిథిగా ఉండడానికి అంగీకరించాడు.

దీర్ఘముఖునికి చక్కటి మల్లి పందిరిలో విడిది ఏర్పాటు చేశారు. తేనెలు విందుచేశారు. నృత్యగానాలతో వినోదం కలిగించారు. చక్కటి కథలు చెప్పారు. తమ రాజ్యంలోని వింతలూ, విశేషాలూ చూపించారు. చాలా రోజులు గడిచాయి.

అంతవరకు ఆ పక్షులు దీర్ఘముకునితో ఎంతో మర్యాదగా, స్నేహంగా, సన్నిహితంగా మసిలాయి. ఒకనాడు దీర్ఘముకుడు తిరిగి వెళ్ళిపోవాలని చెప్పాడు.

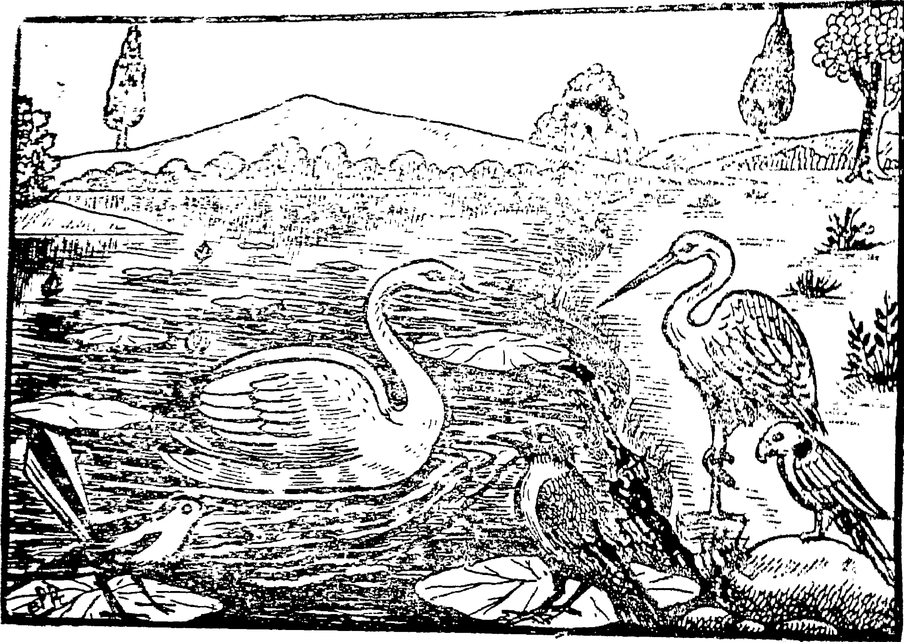
చిత్రపట్టునితో మాట్లాడుతున్న అరుణముఖుడు (చిలుక)

అప్పుడు అవి తమ రాజుగారి భవనమును దూరము నుండి చూచి, ఆ వైభవమును వర్ణించి ఇట్లు అడిగాయి.

"ప్రియగౌరవనీయ మిత్రమా! దీర్ఘముఖా! ఇన్ని రోజులు మా రాజ్యంలో వుండి అన్నీ చూశావు. ఇవాళ మా నెమలి రాజావారి భవనం చూచావు. మీ

రాజ్యం బాగుందా? మా రాజ్యం బాగుందా? మన రెండు రాజ్యాలలో ఏది ఉత్తమమైంది? మన రాజావార్లలో ఎవరు గొప్పవారు? సందేహించక నీ అభిప్రాయాన్ని నిర్భయంగా వివరించుము."

ఆ పక్షి స్నేహితుల మాటలు వినిన దీర్ఘముకుడు తొలుత ఏ మాట చెప్ప

హిరణ్యగర్భుని దర్శనమునకై వచ్చిన దీర్ఘముఖుడు

టానికి సందేహించాడు. తమ రాజావారి ఘనత చెప్పడం తన కర్తవ్యం. పరాయి రాజును నిందించడం తప్పు. కేవలం తమ రాజ్యం గురించి మాత్రమే మాట్లాడనప్పటికి మంచిదికాదు. ఏమీ చేయడానికి పాలుపడలేదు. అప్పుడు ఆ పక్షులు మరల ఇలా అన్నాయి.

"మిత్రమా! సందేహించకు. మన రాజ్యములలో యేది మేలైనదీ చెప్పు. నీ అభిప్రాయాన్ని చెప్పటానికి వెనుదీయవద్దు."

ఆ పక్షులు బలవంతం చేయడంతో దీర్ఘముకుడు చివరకు ఈ విధంగా చెప్పాడు.

"నేస్తులారా! మీది పర్వతరాజ్యం. మానససరోవరంలాంటి సరస్సు తామరలు, కలువలు వికసించి కనులపండువ చేస్తుండే సీమ మాది. మీ రాజ్యంలా కాదు. మిట్టపల్లాలు, రాళ్ళు, రప్పలు, గోతులు గీసటగా పెరిగిన చెట్లు, చేమలు, పొదలు, డొంకలు పైగా క్రూరమృగాల బాధ ఈ విధముగా మీ రాజ్యానికి మా రాజ్యానికి దోమకు, ఏనుగుకు మధ్యగల తేడావుంది. అలాగే మీ రాజుకు మా రాజుకు ఇసుకరేణువుకు, పర్వతమునకు గల తేడా వుంది. మా రాజుగారు తామర తూడలు భుజిస్తాడు. ఎప్పుడైనా దొరికితే పాముల్ని ఆరగిస్తాడు.

మా రాజువారి కొలువులో మహాపండితులైన పక్షులున్నాయి. సర్వశాస్త్రాలు తెలిసిన సారస పక్షులున్నాయి. వినయ విధేయతలుగల బాతులు, సూక్ష్మ దృష్టిగల కొంగలున్నాయి.

మీ రాజావారి పరివారములో కుప్పిగంతులు వేయు నెమలి భాములున్నాయి. లల్లాయి పదములు పాడు కోయిలలున్నాయి. పోసుకోలు మాటలు చెప్పు చిలుకలున్నాయి. వేయేల మా రాజ్యం ముందు మీ రాజ్యం యెందుకూ కొరకాదు. అమృతానికి, సారాయికి గల తేడా ఎంత వున్నదో మన ఉభయ రాజ్యముల మధ్య అంత భేదం వుంది."

తమ రాజ్యాన్ని, రాజును కించపరుస్తూ, అవమానపరుస్తూ మాట్లాడిన దీర్ఘముకునిపై ఆ పక్షులు కోపగించాయి. అవి నలువైపుల నుంచి దానిపై దాడి చేశాయి. దాన్ని చంపవలెనని ప్రయత్నించాయి. ముక్కులతో పొడిచాయి కాళ్ళతో రక్కాయి.

"ఇన్ని రోజులుగా మా తిండి తిని మమ్మే నిందిస్తావా? మా రాజ్యాన్ని అవమాన పరుస్తావా? మా రాజావారిని తక్కువచేసి మాట్లాడతావా? నిన్ను వదలి

"పెట్టం నీ ప్రాణాలు తీస్తాం" అని పక్షులు దీర్ఘముకుని చుట్టూ తిరుగుతూ రొద చేస్తూ నానాభీభత్సం చేశాయి.

దీర్ఘముకుడు భయపడక వాటితో తీవ్రంగానే పోరాడాడు. అంత పోరాటములో కూడా అది తన హంస రాజావారిని పొగడుతునే వున్నాడు. దాంతో కోపగించిన ఆ పక్షులు దీర్ఘముకుని బంధించి తమ రాజైన చిత్రవర్ణుని దగ్గరకు తీసుకు పోయాయి.

చిత్రవర్ణుడు కొలువుదీరి యున్నాడు. రాజ్యంలోకి కొత్త అతిథి వచ్చాడని విన్నాడు కాని చూడలేదు. అరుదైన అతిథిని అంత దయనీయ స్థితిలో చూడవలసి వస్తుందని నెమలిరాజు ఆలోచించలేదు. కాని మన ఆశలు వేరు, జరిగేది వేరు కదా.

బంధించి తనముందు నిలిపిన దీర్ఘముకుని, అతడ్ని తీసుకువచ్చిన పక్షులను చూసి విషయమేమిటని నెమలి రాజు చిత్రవర్ణుడు అడగ్గా పక్షులు ఇట్లా చెప్పాయి.

"మహారాజా! వీడు కర్పూరద్వీప నివాసి, వీరి రాజు హిరణ్యగర్భుడట. అతను మహాబలవంతుడట. వీరి రాజ్యం మన రాజ్యం కన్నా గొప్పదట. పైగా వారి రాజావారు మీకన్నా గొప్పవారట తెల్లటివాడట. క్షీర నీరన్యాయం చేయగల సమర్థులట. మీరు కొరగాని వారట ఈ నీచుణ్ని చంపేయండి ప్రభూ. మిమ్మల్ని, మీ పరిపాలనను, మన రాజ్యాన్ని అవమానించిన రాజద్రోహి వీడు. వీడిని చంపేయండి."

పక్షులమాట విని చిత్రవర్ణుడు క్షణంసేపు ఆలోచించి తమ మంత్రి అయిన దూరదర్శి అను గ్రద్దను చూశాడు. రాజావారి మనస్సును గుర్తించిన దూరదర్శి కూడా కొంచెం సేపు ఆలోచించి ఇట్లా చెప్పాడు.

"మహారాజా! ఇది జంబూద్వీపం, దీంట్లో కర్పూరద్వీపం సామంత రాజ్యం మీరే దానికి చక్రవర్తులు గనుక కర్పూరద్వీప చక్రవర్తియైన హిరణ్యగర్భుడు మీకు కప్పం చెల్లించాలి. ఇక జాగుచేయక అచటికి రాయబారిని పంపాలి.

చిత్రవర్ణునికి ఆస్థానములోని అరుణముకుడు అనే చిలుక కూడా ఆ మాటనే బలపరచాడు. అంతేకాక మరొక మాటకూడా చెప్పాడు.

"మహారాజా! పెద్దలు చెప్పిన హితవును గురించి మీకు వివరిస్తాను. అదే మన-

యుద్ధానికి బయలుదేరిన హిరణ్యగర్భుని సైన్యం

"అసంతుష్టోద్విజోనష్టః
సంతుష్టోపి నరాధిపః
సలజ్జా గణికా నష్టా
నిర్లజ్జాపి కులాంగనా॥"
అనగా అర్థము చెప్తాను వినండి.

"బ్రాహ్మణుడు అసంతృప్తివలన నష్టపడతాడు. రాజు సంతృప్తి వలన నష్టపడతాడు. సిగ్గువలన వేశ్య నష్టపడుతుంది. సిగ్గు విడిచినట్లయితే కులస్త్రీయైన గృహిణి నష్టపడుతుంది. గనుక రాజు తన రాజ్యంతోనే తృప్తిపడక ప్రక్కరాజ్యం జయించాలి. సంపన్నులైన సామంతరాజులను సంపాదించాలి. అంచేత మీరు హిరణ్యగర్భుని చెంతకు రాయబారిని పంపండి, కప్పం చెల్లించి మనకు సామంతుడవుతాడో, లేక యుద్ధమునకు సిద్ధపడతాడో తెలుసుకోండి."

మంత్రితో సంప్రదించుచున్న చిత్రవర్ణుడు

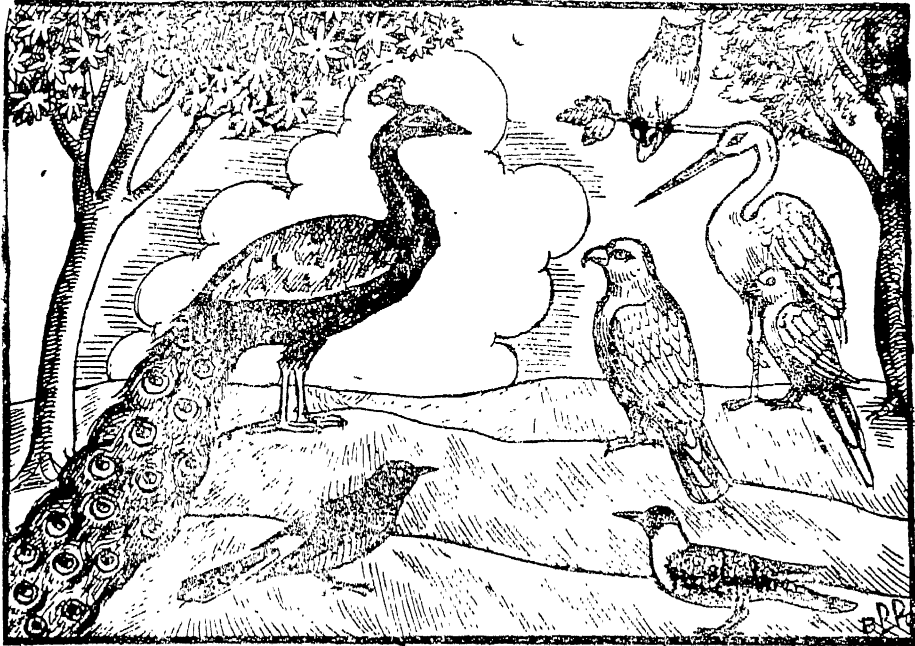
అరుణముకుని మాటలు విని చిత్రవర్ణుడు పొంగిపోయాడు. తన సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించుకోవలెనని ఆ రాజు భావించాడు.

"అట్లే చేద్దాం. మన పరాక్రమం చూపిద్దాము" అని నెమలి క్రేంకారము చేసింది.

దానిపై దీర్ఘముకుడు కోపగించి బిగ్గరగా యిలా అన్నాడు. "మా రాజు పరాక్రమమున తీసిపోయినవాడు కాడు. యుద్ధములోనే మన తగవు తీర్చుకొందాం."

కొంగ మాటలు విని చిత్రవర్ణుని సభలో అందరూ కిలకిల నవ్వారు. అప్పుడు దూరదర్శి వారిని శాంతింపజేశాడు.

చిత్రవర్ణుని దర్శించుకున్న దీర్ఘముఖుడు

"మహారాజా! మన అభిప్రాయము సాకల్యంగా హిరణ్యగర్భునకు తెలియజేయాలి కనుక రాయబారిని పంపుదాం. పండితుడు, కుశాగ్రబుద్ధి అయిన అరుణముకుడే దానికి తగినవాడు" అని దూరదర్శి సలహా చెప్పాడు.

అందుకు అరుణముకుడు అంగీకరించాడు. కాని "దుష్టబుద్ధిగల దీర్ఘ

ముకునితో కలసి వెళ్ళను" అన్నాడు. తర్వాత కర్పూరద్వీపమునకు పోతాను అని చెప్పాడు.

తర్వాత దీర్ఘముకుని విడిచిపెట్టారు. దీర్ఘముకుడు కర్పూరద్వీపానికి పోతూ యిలా అన్నాడు.

"మా సైన్యం మిమ్ము ముప్పుతిప్పలు పెట్టకమానదు. మా రాజు పరాక్రమంతో విజృంభించి మిమ్ము చీల్చి చెండాడక మానడు. అకారణముగా మీరు మాతో శత్రుత్వము వహించారు. నన్ను హింసించారు."

అందుకు దూరదర్శి ఇలా అన్నాడు. "దీర్ఘముఖా! కర్పూరద్వీపం మాకు సామంతరాజ్యం. నీవు వినయంగా వుండవలసింది. మీ రాజును పొగిడావు. పైగా చిత్రవర్ణ చక్రవర్తిని నిందించావు. ఇక వాగవద్దు వెళ్ళు. యుద్ధమే మన శక్తి యుక్తుల్ని తేలుస్తుంది."

సభలో అందరూ పరిహాసపూర్వకంగా నవ్వుతుండగా దీర్ఘముకుడు ఎగిరి పోయాడు. కర్పూరద్వీపం చేరి తమ రాజయిన హిరణ్యగర్భునకు ఆ వివరం చెప్పినాడు.

యుద్ధ ప్రయత్నాలు

దీర్ఘముకుని ద్వారా చిత్రవర్ణుని అహంకారం సంగతి తెలుసుకొన్న హిరణ్యగర్భుడు మండిపడ్డాడు. ప్రతీకారం తీర్చవలెనని భావించాడు. యుద్ధంచేసి ఆ పక్షుల పొగరు అణచాలని భీష్మ ప్రతిజ్ఞ చేశాడు. అప్పుడు మంత్రి అయిన సారస పక్షి సర్వజ్ఞుడు రాజుగారిని శాంతపరచి ఇట్లు చెప్పాడు.

"మహారాజా! తొందరపడవద్దు. మన దీర్ఘముకుడు కూడా నోటి దురుసుతనము ప్రదర్శించి, వారిని అవమాన పరిచాడు. మన గొప్పతనం చెప్పుకోటానికై వారిని నిందించనవసరం లేదు. కాని దీర్ఘముకుడు ఆ నియమం మరచి వారిని కించ పరచి కోపం తెప్పించాడు. ఇప్పుడు జరిగిందానికి విలపించి ప్రయోజనం లేదు. కాని తొందరపడక నిదానంగా వ్యవహరించాలి."

అనగా విని హిరణ్యగర్భుడు "ఇప్పుడు కర్తవ్యం ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించాడు. అందుకు సర్వజ్ఞుడు ఈ విధంగా బదులు చెప్పాడు.

"మహారాజా! శత్రువు బలం తెలుసుకొన్న తరువాతనే యుద్ధం ప్రకటించాలి. గనుక జంబూద్వీపానికి పోయి చిత్రవర్ణుడు చేసే యుద్ధప్రయత్నాలుగూర్చి వివరాలు రహస్యంగా తెలుసుకొని మనకు సమాచారం తెలియజేసే గూఢచారిని పంపాలి. అందుకు తగినవాడు ఈ దీర్ఘముకుడే.

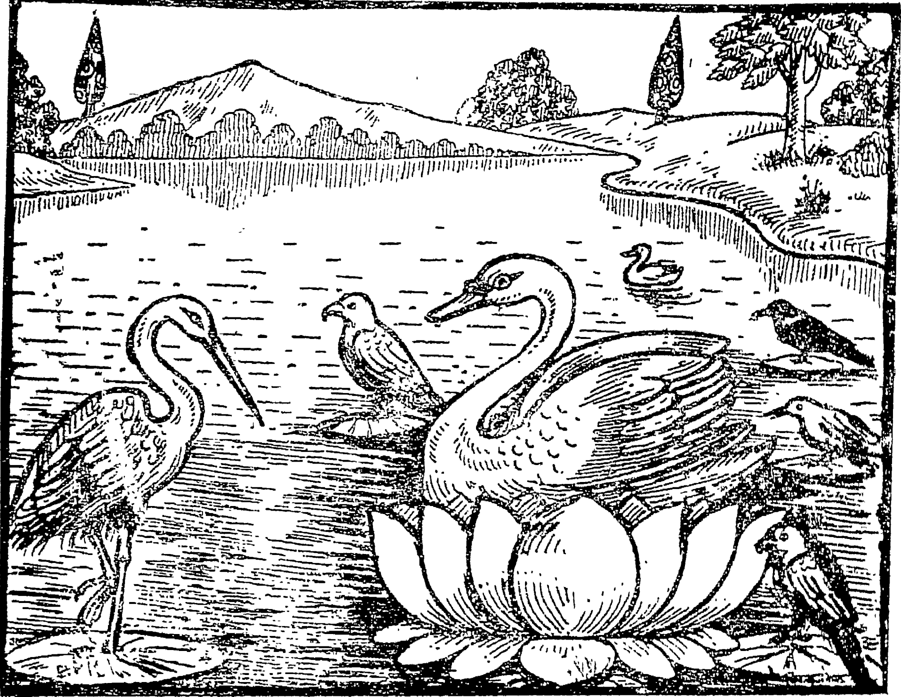

దీర్ఘముఖుని జంబూద్వీపమునకు హిరణ్యగర్భుడు బొమ్మని అనుజ్ఞ ఇచ్చుచున్నాడు.

సర్వజ్ఞుని మాటలు విని దీర్ఘముకుడు సంతోషించాడు. తనను అవమానించిన ఆ పక్షులపై పరోక్షంగా పగ తీర్చుకొనే అవకాశం వచ్చిందని ఆనందించాడు. తనకు అప్పగించిన ఈ బాధ్యతను తప్పక నెరవేరుస్తానని దీర్ఘముకుడు చెప్పాడు.

హిరణ్యగర్భుడు సంతోషించి దీర్ఘముఖునికి అనుజ్ఞ ఇచ్చాడు. దీర్ఘముఖుడు ఆ రోజే బయలుదేరి జంబూద్వీపానికి ఎగిరి పోయాడు.

దీర్ఘముఖుడు వెళ్ళిన కొద్దిసేపటికి జంబూద్వీపం నుంచి అరుణాముఖుడు వచ్చాడు. హిరణ్యగర్భుని కలిశాడు. హంసరాజు ఆ దూతకు అన్ని విధాల రాజ సత్కారములుచేసి సంగతిని అడిగాడు. అప్పుడు అరుణముఖుడు ఇలా చెప్పాడు.

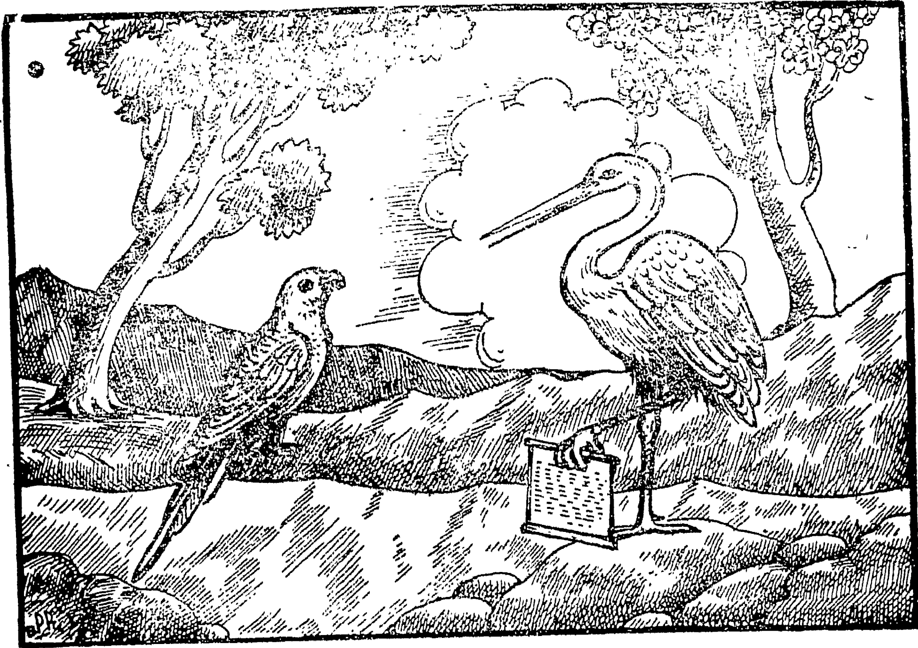

యుద్ధ సన్నాహాలు

"మహారాజా! జంబూద్వీప మహాసామ్రాజ్యానికి చిత్రవర్ణుడే నెమలి ప్రముఖుడు చక్రవర్తి. ఈ ద్వీపంలోనిదే మీ కర్పూర దేశంగనుక మీరు మాకు సామంతరాజు. ఇకనుంచి ప్రతియేటా మీరు మాకు కప్పం కట్టాలి. ఇది మీకు అంగీకారం కాకపోతే మాతో యుద్ధం తప్పదు. ఇది మా చిత్రవర్ణులవారి సందేశం."

చిలుక ఈ మాటలు చెప్పి హంసరాజుకు చిత్రవర్ణుడు ఇచ్చిన లేఖను అందించింది. హిరణ్యగర్భుడు ఆ ఉత్తరం చదివి ఇట్లు చెప్పాడు.

"రాయబారి! మేము స్వతంత్ర ప్రభువులం. మీకు కప్పం చెల్లించవలసిన అవసరం మాకులేదు. మీ రాజావారితో యుద్ధానికి మేము సిద్ధమే. ఈ వివాదాన్ని

లేఖ తెచ్చిన దీర్ఘముఖుడు వాదించుచున్న అరుణముఖుడు

యుద్ధంలోనే తేల్చుకోగలం. నువ్వు వెళ్ళవచ్చు. యుద్ధమే మా నిశ్చయమని మీ రాజావారికి చెప్పు."

హిరణ్యగర్భుని మాటలు విని అరుణముకుడు "వల్లె" అని యెగిరి పోయాడు.

ఆ తరువాత హిరణ్యగర్భుడు తన మంత్రి అయిన సర్వజ్ఞునితో యుద్ధ ప్రయత్నాలు గురించి యోచించాడు. "వెంటనే యుద్ధానికి పోవలె" అని రాజు తొందరచేయగా సర్వజ్ఞుడు రాజుకు యుద్ధనీతిని వివరిస్తూ ఇలా చెప్పాడు.

"మహాప్రభూ! తొందర పనికిరాదు. శత్రువును సామ, దాన, భేద దండోపాయాలతో జయించాలి. చిత్రవర్ణుడు నెమ్మదిగా చెప్తే వినడు. అతను సమృద్ధుడు గనుక దానం తీసుకోడు. భేదోపాయం పారు అవకాశం లేదు. ఇక యుద్ధం తప్పదు గనుక మనం చక్కటి కోటను నిర్మించుకొని సైన్యాన్ని బల పరుచుకొని అప్పుడు యుద్ధమునకు నగారా మ్రోగించాలి. అందుచేత ఎత్తయిన కొండపై ఎవ్వరూ ప్రవేశించే వీలులేని విధంగా కోటను నిర్మింపజేద్దాం. మీరు కొంచెం ఓపిక పట్టండి."

మంత్రి మాటలువిని హిరణ్యగర్భుడు తొందరపాటు తగ్గించుకొన్నాడు. ఆ తరువాత వీరవరుడు అనే చక్రవాక పక్షిని పిలిచి దుర్భేద్యమైన కోట నిర్మింప చేయమని పురమాయించాడు. వీరవరుడు అక్కడకు సమీపంలోని అడవిని గాలించి ఒక కొండపక్కగల పాతకోటను చూచాడు. దానిని బాగుచేయించాడు. అది పెద్ద కోట, ఎంతో బలమైనది! శత్రువు దానిని యేమీ చేయలేడు.

వీరవరుని పర్యవేక్షణలో ఆ కోట ఎంతో బాగైనది. రకరకాల జల పక్షులు కోటలో కాపురం పెట్టాయి. వాటికి తగిన సైనిక శిక్షణ ఇవ్వాలి. ఇది ఒక సమస్య అయింది.

నీలవర్ణుడు

ఇక్కడ హిరణ్యగర్భుని కొలువులో యుద్ధ ప్రయత్నాలు గురించి చర్చలు జరుగుతున్న సమయంలోనే అక్కడ జంబూద్వీపంలో చిత్రవర్ణుని

ఆస్థానంలో శ్రతువుపై ఏ విధంగా దెబ్బతీయాలి అని మంతనాలు జరిగాయి! కర్పూరద్వీపాన్ని స్వాధీనం చేసుకొని హిరణ్యగర్భుని అహంకారాన్ని అణచాలని చిత్రవర్ణుడు పట్టుదలగానే ఉన్నాడు. రాజుగారి అభీష్టం తెలిసిన దూరదర్శి అను మహామంత్రి ఈ విధంగా సలహా చెప్పాడు.

"ప్రభూ! అరుణముకుడు కర్పూరద్వీపానికి వెళ్ళాడు. వారి అభిప్రాయం తెలుసుకొని మనం ముందంజ వేయాలి. తొందరపాటు తగదు."

మహామంత్రి అయిన గ్రద్దమాటలు పూర్తి అవుతుండగానే అరుణముకుడు ఆస్థానంలోకి వచ్చాడు. అందరూ అతనివైపు ఆత్రంగా చూశారు. చిత్రవర్ణుడు సంగతి యేమిటని అడిగాడు. అప్పుడు అరుణముకుడు ఇలా చెప్పాడు.

"మహారాజా! ఆ హిరణ్యగర్భునికి ఎంత పొగరు? ఎంత సాహసం, ఎంత నిర్లక్ష్యం, మీ లేఖ చదివి మండిపడ్డాడు. జలపక్షులు వేరు, వాయుపక్షులు వేరు. మీకూ మాకూ పొత్తులేదు. మీకు మేము కప్పం చెల్లించము. యుద్ధంలోనే తేల్చుకుందాం. మేము యుద్ధానికి సిద్ధమని మీ రాజుకు తెలియజేయి" అని గద్దించి పంపాడు.

చిలుక మాటలు విని చిత్రవర్ణుడు మండిపడ్డాడు. ఇక యుద్ధమే శరణ్యమని తీర్మానించాడు. పక్షులన్నీ తమ సమ్మతిని తెలిపాయి. అప్పుడు దూరదర్శి ఇలా అన్నాడు.

"మహాప్రభూ! అందరిలోనూ యుద్ధవాంఛ ప్రబలంగావుంది. పైగా శత్రు విజయం రాజుకు ముఖ్యం కాదనను, కాని యెదిరిపక్షంవారి అనుపానులు తెలుసుకొని మనం ముందంజ వేయాలి. వారి సైనిక బలమెంత? వారి సేనాధిపతులెవరు?

వారికోట ఎక్కడవుంది? ఏ తీరున వుంది? దానికి యెటువంటి రక్షణలున్నాయి? మొత్తం వారి సైనిక బలమెంత? ఈసంగతులన్నీ తెలుసుకోవాలి గనుక మన గూఢ చారి ఒకరిని కర్పూరద్వీపానికి పంపాలి. అతడు అక్కడ సంగతులు, హిరణ్య గర్భుని యుద్ధ ప్రయత్నాలు మనకు తెలియజేస్తుంటాడు. ఇది కుటిల నీతి. శత్రు విజయానికి ఈ నీతి తప్పదు. గూఢచారి అక్కడకుపోయి ఆ రాజునకు మిత్రునిగా మసలి రహస్యాలు సేకరించాలి."

మహామంత్రి మాటలు విని అందరు "అటువంటి శక్తియుక్తులు గలవాడు మేఘవర్ణుడనే కాకి" అని విన్నవించారు. రాజు మేఘవర్ణుని పిలిపించి సంగతిని వివరించాడు. కర్తవ్యాన్ని బోధించాడు.

కర్పూరద్వీపంలో మేఘవర్ణుడు వ్యవహరించవలసిన తీరు గురించి దూరదర్శి ఇలా వివరించాడు.

"మేఘవర్ణా! దూతపట్ల రాజులు గౌరవమర్యాదలతో ప్రవర్తిస్తారు. అందు చేత వారికి ప్రాణభయం వుండదు. గూఢచారులు అలాకాదు. వారిపని అతి క్లిష్ట మైనది. ఎక్కడా ఎవరికీ అనుమానం రాకూడదు. ఎంతో నేర్పుతో రహస్యాలు రాబట్టాలి. వాటిని మనం రాజావారికి నివేదించాలి. ఏమాత్రం అనుమానం వచ్చినా శత్రురాజులు గూఢచారిని చంపివేస్తారు."

మంత్రి మాటలు విని మేఘవర్ణుడు ఇలా అన్నాడు.

"మహామంత్రీ! మీకు యెటువంటి సందేహం అవసరంలేదు. నేను పేరు మార్చుకొని అక్కడ రాజావారి కొలువులో ప్రవేశిస్తాను. ఆ రాజ్యంలో అత్యవసరమైన దేమిటో కనిపెట్టి ఆ విద్యలో నా ప్రావీణ్యం చూపించి, నమ్మకం కలిగిస్తాను."

మేఘవర్ణుడి మాటలకు నెమలిరాజు, గ్రద్దమంత్రి ఎంతగానో సంతోషించారు. అప్పుడు చిత్రవర్ణుడు చేయవలసిన పనులు గురించి ఇలా వివరించాడు.

మేఘవర్ణా! కర్పూరద్వీపంలో హిరణ్యగర్భుడు చేసే యుద్ధప్రయత్నాలు గురించి,వారి సైనికబలం గురించి, వ్యూహాలు గురించి వివరంగా మాకు సమాచారం పంపు. వెళ్ళిరా నీకు శుభమౌతుంది.''

రాజావారి దగ్గర అనుమతి తీసుకొని మేఘవర్ణుడు కొందరు భటులతో కలిసి కర్పూరదీపానికి వెళ్ళిపోయాడు. అది అటు ప్రయాణమై వెళ్ళింది. ఇటు వైపునుంచి దీర్ఘముకుడు కర్పూరద్వీపం నుంచి గూఢచారి పనులు చేయడానికై జంబూద్వీపంలో ప్రవేశించాడు. ఒకరి కొకరికి ఈ సంగతులు తెలియవు. దీర్ఘ ముకుడు ఒక కొండ గుహలో మకాం పెట్టాడు. చిత్రవర్ణుడు చేసే యుద్ధ ప్రయత్నాలు గురించి రహస్యాలు సేకరించసాగాడు.

జంబూద్వీపం నుంచి బయలుదేరిన మేఘవర్ణుడు కర్పూరద్వీపం చేరే సమయానికి అక్కడ వీరవర్ణుడు కోట నిర్మించి కోట రక్షణకు సైనికుల శిక్షణకు నేర్పరి అయిన వీరునికై గాలిస్తున్నాడు.

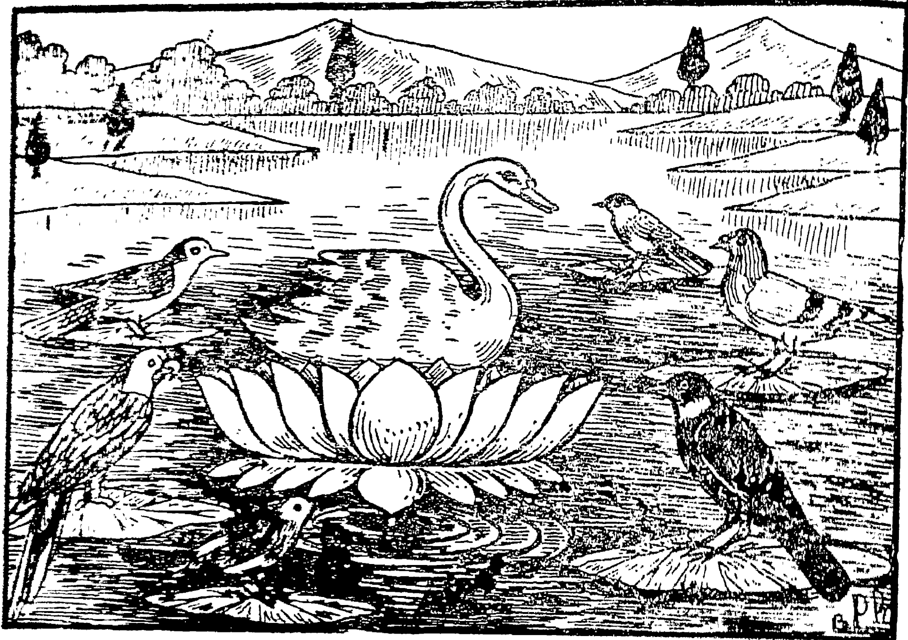
ఆ కోటకు దూరంగా ఒక మర్రిచెట్టుపై మేఘవర్ణుడు తన అనుచరులతో దిగాడు. అక్కడ పరిస్థితిని అర్థం చేసుకున్నాడు. వారి అవసరం యేమిటో అత నికి అవగతమైంది. ఇక తను రంగంలో ప్రవేశించవచ్చునని భావించాడు. హిరణ్యగర్భుని కొలువులో పనిచేసే సేవకుడు ఒకరిని దగ్గరకు పిలిచి మేఘవర్ణుడు ఇలా అన్నాడు.

''ఓయీ! జలపక్షి, నేను సింహళ ద్వీపం నుండి వచ్చాను. నాపేరు నీల వర్ణుడు. యుద్ధ విద్యలు తెలిసినవాడ్ని. మీ రాజుగారైన హిరణ్యగర్భుని కీర్తి, మంచితనం గురించి విని వారిని సేవించే సంకల్పంతో వచ్చాను. నన్ను వారి దగ్గరకు తీసుకు వెళతావా?''

మేఘవర్ణుడు పేరు మార్చుకుని నీలవర్ణుడయ్యాడని, అతను జంబూద్వీప గూఢచారి అని తెలియని ఆ జలపక్షి దాని తీపిమాటలు నమ్మి ఆ కాకిని తన రాజు

దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళింది దానిని చూసి సర్వజ్ఞుడు ఆశ్చర్యపడ్డాడు రాజైన హిరణ్యగర్భుడు అతనెవరని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు ఆ జలపక్షి నీలవర్ణుని పరిచయంచేస్తూ "ప్రమహాప్రభూ, ఇతడు నీలవర్ణుడను పేరుకు. సింహళదేశీయుడు. మీసేవ చేయడానికై వచ్చినవాడు" అని పరిచయం చేసింది.

రాజు హిరణ్యగర్భునితో మాట్లాడుచున్న నీలవర్ణుడు

వెంటనే నీలవర్ణుడు కలుగజేసుకొని "దేవరవారికి నమస్కారం. నేను రకరకాల యుద్ధకళలు నేర్చినవాడిని. రకరకాల కోటలు వాటిని గురించి ఛేదించటం లేదా రక్షించడం గురించి తెలిసినవాడిని. తమరు అనుగ్రహించి అనుమతిని ఇచ్చినట్లయితే మీ సైనికులకు ఆ రహస్యాలు చెప్పగలను" అని విన్నవించాడు.

నీలివర్ణుని అసలు గుట్టుతెలియక హిరణ్యగర్భుడు దాని ఉపకార గుణాన్ని ఎంతగానో మెచ్చుకున్నాడు. ఆపద సమయంలో అయాచితంగా వచ్చిన సహాయాన్ని ఉపయోగించుకోనాలనుకున్నాడు. జంబూద్వీప సైన్యంతో యుద్ధం చేయవలసిన తరుణం రానున్నది. తమ సైన్యానికి యుద్ధ విద్యలలో కొంత కొత్త శిక్షణ అవసరం గనుక నీలవర్ణుడిని కొలువులో ఉంచుకోనడం ఉత్తమం అని హిరణ్యగర్భుడు భావించాడు.

ఐతే రాజుగారి అభిప్రాయాన్ని మంత్రి సర్వజ్ఞుడు అంగీకరించలేదు. పైగా యిలా అన్నాడు.

"మహారాజా! యుద్ధ సమయంలో శత్రువులు అనేక రూపాలలో వస్తారు. మిత్రులవలే నటిస్తారు. అదీకాక యీ నీలవర్ణుడు కాకి. ఇది ఆకాశపక్షి. మన జాతి కాదు. అందుచేత దీన్ని విశ్వసించడం తగదు."

మంత్రి మాటలకు హంసరాజు మందహాసం చేసి యిలా అన్నాడు.

"మహామంత్రీ! మేఘుడు యెవ్వరూ అడగకుండానే వర్షిస్తాడు. చెట్లు యెవ్వరూ కోరకుండానే ఫలాల నిస్తాయి. సూర్యచంద్రులు యెవరి ప్రార్ధన లేకుండానే కాంతినీ, వెన్నెలనూ ప్రసరించి జీవసృష్టికి కారకులవుతున్నారు. అది మహా పురుషుల లక్షణం. అలాగే ఈ కాకి మనకు అయాచితంగా సహాయం చేయాలని వచ్చింది. అంతేకాక మనం ఇప్పుడు యుద్ధం చేయబోతున్నాం"- రాజు క్షణకాలం ఆగి మరల యిలా అన్నాడు.

"మనం ఆకాశపక్షులతో యుద్ధం చేయబోతున్నాం. ఇంతకాలము మన సైన్యానికి జలయుద్ధమే తెలుసు. ఇప్పుడు కొత్తగా అవి ఆకాశ పక్షులతో యుద్ధం చేయాలి. ఇది మనకు తెలియని విద్య. గనుక ప్రత్యేక శిక్షణ అవసరం. ఈ నీల వర్ణుడు ఆకాశపక్షి గనుక దాని దగ్గర మన సైన్యానికి ఈ కొత్త పద్ధతులు నేర్పిద్దాం. అయాచితంగా వచ్చిన పెద్దలను తిరస్కరించరాదు."

హిరణ్యగర్భుని మాటలను సభలోని వారందరూ అంగీకరించారు. సర్వజ్ఞుడు ఎంత చెప్పినా ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. నీలవర్ణుడు తన ఎత్తు పారిందని లోలోన సంతోషించాడు.

ఆనాటి నుండి జలపక్షులకు సైనిక శిక్షణ ఇచ్చే పేరున వారి బలాన్ని అంచనా వేసి వారి రహస్యాలను అతి చాకచక్యంగా జంబూద్వీపానికి చేర వేయిస్తూ వచ్చాడు.

నీలవర్ణుడు హిరణ్యగర్భునికి ఉన్న రకరకాల సరస్సులను చూశాడు. అక్కడి జలపక్షుల శక్తి సామర్థ్యాలను అంచనా వేశాడు. కొత్తగా కట్టిన కోట సంకించిన రహస్యాలు తెలుసుకొన్నాడు. ఆ కోట చుట్టూ ఉన్న కందకాలు చూశాడు. కోటలో నుంచి తప్పించుకునే గుహామార్గం గుట్టు తెలుసుకున్నాడు. అన్ని వివరాలను తమ రాజైన చిత్రవర్ణునికి చేర వేయించాడు.

హిరణ్యగర్భుని సేనాబలం, రక్షణ వ్యూహాలు గురించి తెలుసుకొన్న చిత్రవర్ణుడు తనమంత్రి అయిన దూరదర్శిని పిలిచి యుద్ధానికి ముహూర్తం పెట్టించమన్నాడు.

అప్పుడు దూరదర్శి యిలా అన్నాడు, "మహాప్రభూ! ముహూర్తం పెట్టిస్తాను. కాని యుద్ధంలో అనుసరించవలసిన రెండు మాటలున్నాయి వినండి. యుద్ధంలో పరాక్రమం యెంత ముఖ్యమో కుటిలనీతి కూడా అంతే ముఖ్యం. శత్రు రాజ్యంలో కల్లోలం సృష్టించాలి. ఆ రాజు కోశాగారాన్ని కొల్లగొట్టాలి. ఆయన శత్రువుల్ని మనవైపు త్రిప్పుకోవాలి. మర్యాదస్తుల్ని అవమానించాలి. ఆహార పదార్థాలు దాచిన స్థలాన్ని దోపిడి చేయాలి, కోటల్ని నాశనం చేయాలి — అని ఆగి దూరదర్శి తిరిగి ఇలా వివరించాడు.

ముందుగా పదాతిదళం నడవాలి. వారి వెనుక ఏనుగుసైన్యం ఉండాలి. ఆ వెనుక అశ్వసైన్యం ఉండాలి. మధ్యన రాజు ఉండాలి. రాజుదగ్గరే కోశాధికారి ఉండాలి. సైన్యాన్ని ఎప్పటికప్పుడు ప్రోత్సహించే భట్రాజులుండాలి"

మహామంత్రి మార్గదర్శనం మాటల్ని అందరూ శ్రద్ధగా విన్నారు. యుద్ధ భేరీలు మ్రోగించారు. జయజయధ్వానాలు చేశారు. ఈ కోలాహలాన్ని పసిగట్టిన దీర్ఘముఖుడు ఇక ఆలస్యం చేయరాదని వెంటనే కర్పూరద్వీపానికి ఎగిరిపోయాడు!

చిత్రవర్ణుడి యుద్ధయాత్ర గురించి తన రాజైన హిరణ్యగర్భుడికి హెచ్చరిక చేయటానికి దీర్ఘముఖుడు ప్రయాణమైనరోజునే అక్కడ కర్పూరద్వీప రహస్యాలు అన్ని తెలుసుకొన్న నీలివర్ణుడు హఠాత్తుగా మాయమైనాడు. అతను మేఘవర్ణుడుకద! మేఘవర్ణుడు జంబూద్వీపం చేరి తన రాజు చిత్రవర్ణునకు హిరణ్యగర్భుని యుద్ధప్రయత్నాలు గురించి పుఖానుపుఖ మరల వినిపించాడు.

యుద్ధం

హిరణ్యగర్భుడు యిక్కడ సకల విధాలయిన యుద్ధ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాడు. హంస సైన్యాలు, బాతు సైనికులు, కొంగ సైనికులు, కారండపక్షులు, చక్రవాక సైనికులు ఒకటేమిటి అన్నిరకాల జలపక్షులు యుద్ధానికి కాలు దువ్వుతున్నాయి. అన్నీ బారులుతీరి రాజైన హిరణ్యగర్భునికి, మంత్రి అయిన సర్వజ్ఞునికి సేనాధిపతి అయిన సారసునికి సైనిక వందనం చేశాయి. తమ శక్తియుక్తుల్ని ప్రదర్శిస్తూ కవాతుచేశాయి. ఆ కోటంతా యుద్ధోత్సాహంతో మారుమ్రోగుతోంది.

భేరీలు మ్రోగుతున్నాయి. శంఖనాదాలు సాగుతున్నాయి. ఘంకారధ్వని మిన్నుముడుతోంది. యుద్ధం కాకుండానే తమకే విజయం వరించిందన్నట్లు పక్షులు జయగీతికలు ఆలాపిస్తున్నాయి.

ఇంతలో ఒక భటుడువచ్చి "మహాప్రభూ నీలవర్ణుడు కనిపించడం లేదు" అని చెప్పాడు. ఆ మాటపై కలకలం బయలుదేరింది. అందరు అనేక రకాలుగా వాదులాడుతుండగా జంబూద్వీపం నుండి దీర్ఘముకుడు వచ్చాడు.

అతడిని చూసి అక్కడి విశేషాలు వినాలన్న కుతూహలంతో అందరు మౌనం వహించారు. దీర్ఘముకుడు రాజుగారికి, మంత్రిగారికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు.

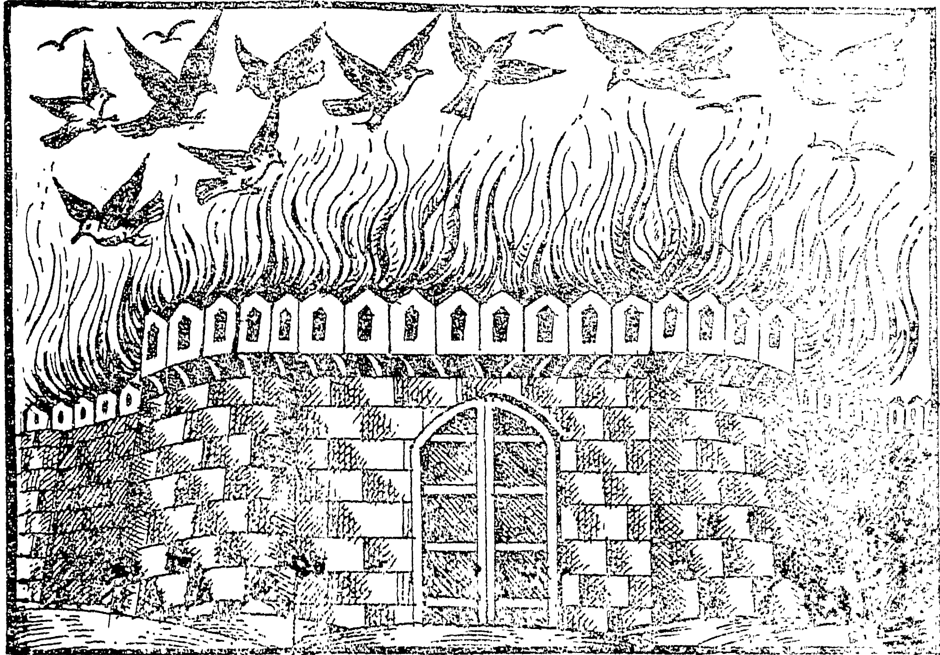
"మహారాజా! చిత్రవర్ణుడిది అపారమైన ఆకాశపక్షి సైన్యం. అతడు యుద్ధానికి బయలుదేరి వస్తున్నాడు. అయితే నాకు ఆశ్చర్యం కలిగించిన వింత ఒకటి వుంది. అదేమంటే కర్పూరద్వీపంలోని రహస్యాలు, సైనిక సంచలనాలు గురించి ఆ రాజుకు యెప్పటికప్పుడు తెలిసాయి. మన కోట రహస్యం కూడా వారికి తెలిసిపోయింది."

దీర్ఘముకుని మాటలతో మరల గొడవ బయలుదేరింది. అనేక రకాలుగా మాటలు సాగాయి. విమర్శలు వచ్చాయి. అందరినీ సమాధానపరచి సర్వజ్ఞుడు ఇలా అన్నాడు.

"సైనికులారా! శాంతించండి. మనలో యెవ్వరూ ఈ రహస్యాలను జంబూద్వీపానికి అందజేశారని నేను అనుమానించడంలేదు. మన పౌరులపట్ల, సైనికులపట్ల నాకు విశ్వాసం ఉంది. ఐతే పరాయివాడెవరో మనమధ్య మసలి ఈ రహస్యాల్ని అక్కడకు చేరవేశాడు. ఆ పని చేసింది నీలవర్ణుడని నా నమ్మకం. ఆనాడే నేను చెప్పాను. ఆకాశపక్షిని నమ్మవద్దని, పోనీండు ఇక ఇప్పుడు మనం చాలా జాగ్రత్తగా యుద్ధం చేయాలి. క్రమశిక్షణతో-ఐకమత్యంతో పోరుసాగించాలి. విజయమో, వీరస్వర్గమో మన ఆదర్శం."

సర్వజ్ఞుని గంభీరోపన్యాసంతో జలపక్షులకు ఉత్సాహం వచ్చింది. వాటిలో రణదీక్ష తాండవించింది. తమరాజ్యాన్ని-రాజును కాపాడుకోవాలనే తపన పెరిగింది.

"జై హిరణ్యగర్భ మహారాజా జై! సర్వజ్ఞ మహామంత్రి! జై! జల మహారాజ్యమా" అని ఆ పక్షి సైనికులు జయజయధ్వానాలు చేశాయి. సమర గీతాలు గానం చేశాయి.

కోటకు నిప్పు పెట్టుచున్న నెమలి సైన్యాలు

ఇటు జలపక్షులు దండయాత్రకు బయలుదేరాయి. అటునుండి ఆకాశ పక్షులు యుద్ధానికి వచ్చాయి. రెండు జాతుల పక్షులు ఘోరయుద్ధం చేశాయి. ఎన్నో వందల పక్షులు నేలకూలాయి. కొన్నింటి రెక్కలు తెగి పోయాయి. కొన్నింటి తోకలు వూడిపోయాయి. కొన్నిటి కాళ్ళు విరిగాయి. ఇంకా కొన్నింటి

మెడలు గాయపడ్డాయి. కొన్ని పక్షులు గ్రుడ్డివై అలమటించాయి. కొన్ని కుంటివై అల్లల్లాడాయి. మరికొన్ని రెక్కలు పోయి విలవిల లాడాయి.

యుద్ధ రంగం అంతా పక్షుల కోలాహలం, వాటి ఆర్తనాదాలు, రెక్కల "టపటప" చప్పుళ్ళతో నానాభీభత్సంగా వుంది.

ఆకాశపక్షులు రాజు చిత్రవర్ణుడు దూరంలో వుండి అంతా చూస్తున్నాడు. హిరణ్యగర్భుడు మాత్రం కోటలోవుండి యుద్ధవార్తలు వింటున్నాడు. ఎదిరిపక్షము లోని సైనికుల పరాక్రమం తమ పక్షిదళాల విజృంభణ గురించి గూఢచారులు ఆయ నకు వివరించి చెపుతున్నారు.

ఇంతలో సాయంకాలం అయింది. ఉభయపక్షాలవారు యుద్ధ విరమణ గంట మ్రోగించారు. సూర్యోదయం తర్వాత యుద్ధం చేయడం సూర్యాస్తమయం అవగానే యుద్ధాన్ని విరమించడం ఆనాటి నీతి. చీకటివేళ యుద్ధం చేయరాదని ఆనాటి యుద్ధ నీతి.

ఆ ప్రకారం అటు ఆకాశపక్షి సైన్యం యుద్ధం విరమించింది. ఇటు జల పక్షి దళాలు వెనక్కు తగ్గాయి. ఉభయులు ఆనాటి నష్టాలు గురించి తనిఖీళ్ళు వేసుకొంటున్నారు.

అర్ధరాత్రి అయింది. ఆ సమయంలో మేఘవర్ణుడు బయటకు వచ్చాడు. పగలంతా అతను దాగొని వున్నాడు. అందరు విశ్రమించినవేళ మేఘవర్ణుడు లేచి హిరణ్యగర్భుడు ఉన్న కోట దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఆ కోటలో జలపక్షి సేనలు నిద్ర పోతున్నాయి. మేఘవర్ణుడు ఆ కోటలోని గదులు తలుపులు బంధించి ప్రగతికి నిప్పుపెట్టి ఎగిరిపోయాడు.

మంటలలో చిక్కుకొని బయటపడే మార్గంలేక జలపక్షులు ఉత ఉత ఉడికి చచ్చిపోయాయి.

హిరణ్యగర్భుడు, సర్వజ్ఞుడు మాత్రం యెట్లాగో తప్పించుకొని ప్రాణా లతో బయటపడి "పద్మకేళి" అనే తమ సరస్సులో చేరారు.

తెల్లవారింది. జలపక్షి సేనలు కొద్దిగా మాత్రం మిగిలివున్నాయి. తామ్ర చూడుడు అనే కోడిపుంజు తన సేనతో దాడిచేసింది. అప్పుడు జలపక్షుల సేనాని సారసుడు ముందుకు వచ్చాడు.

కోడిపుంజు సేనలు, సారసపక్షి సేనలతో తలపడ్డాయి. ముక్కులతో పొడుచుకున్నాయి. రెక్కలతో ఢీకొన్నాయి. కాళ్ళతో గీరుకున్నాయి.

కోడిపుంజుల సైన్యం హిరణ్యగర్భునితో తలపడుట

తామ్రచూడుడు బలంగా విజృంభించి సారసునిపై విరుచుకొని పడ్డాడు. భయంకరంగా ఇద్దరూ పోరాడారు.

తామ్రచూడుని సేనలు సారసుని సేనలను దెబ్బతీశాయి. వాటి రక్తముతో సరస్సు ఎర్రబడింది.

ఇంతలో తామ్రచూడుడు బలమైన తన కాళ్ళతో సారసుని పీకపై పొడిచాడు. ముక్కుతో కళ్ళు పొడిచాడు. సారసుడు 'హాహాకారం' చేస్తూ ప్రాణాలు వదిలాడు.

తమ సేనాధిపతి, మహావీరుడయిన సారసుడు మరణించడం చూచి హిరణ్యగర్భుడు వేగంగా వచ్చి తామ్రచూడునిపై పడ్డాడు. హిరణ్యగర్భుడు ఎన్నో కోడిపుంజులను సునాయాసంగా చంపాడు. ఈలోగా వీరవర్ణుడు వచ్చి మరి కొన్నింటిని తీవ్రంగా గాయపరిచాడు. గాయాలతో విలపిస్తూ కోళ్ళు వెళ్ళి చిత్ర వర్ణునికి సంగతిని చెప్పాయి.

చిత్రవర్ణుడు రెక్కలు అల్లల్లాడించి తన పరాక్రమం ప్రదర్శించే సమయం వచ్చిందని ఆనందించి ఒక్క ఉదుటున ఆకాశంలో ఎగిరి యుద్ధనాదం చేస్తూ క్రీంకారం చేశాడు.

చిత్రవర్ణుడు వచ్చేలోగానే హిరణ్యగర్భుడు తామ్రచూడుణ్ణి కాళ్ళతో పొడిచి భయంకరంగా చంపాడు. ఇంకా ఎన్నో పక్షుల్ని హతమార్చాడు. వీర వర్ణుడు భయంకరంగా పోరాడాడు.

కోడి సేనలు హిరణ్యగర్భుని ధాటికి ఆగలేకపోయాయి. తోకలు ముడిచి పారిపోబోయాయి. అప్పుడు వారికి తమ రాజైన చిత్రవర్ణుని మాట విని పించింది.

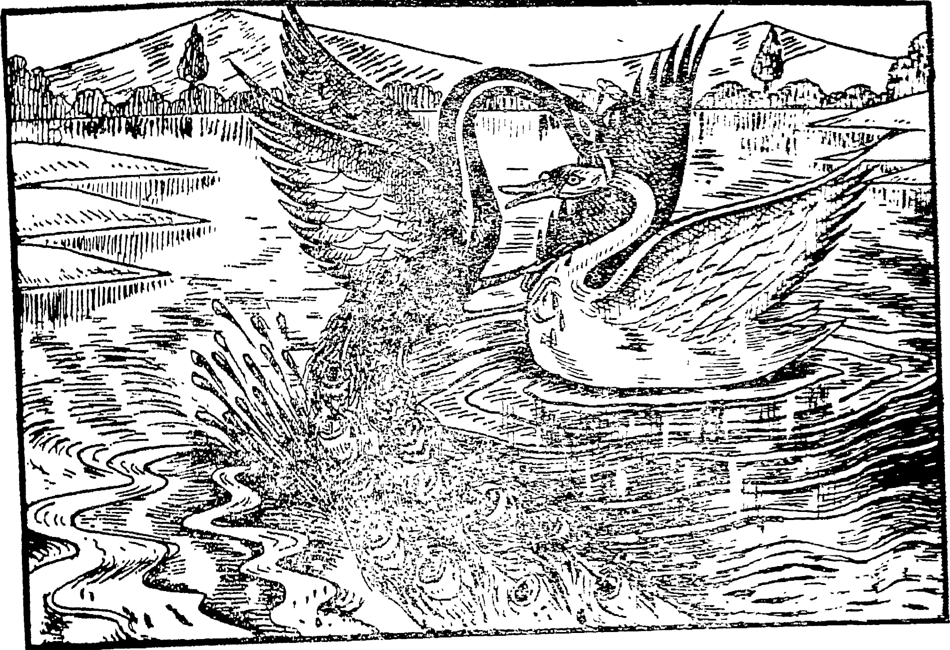
"కోడి సేనలారా! పారిపోబోకండి. నేను వచ్చాను! ఈ హిరణ్యగర్భుని గర్వం అణుస్తాను పోరాడండి."

చిత్రవర్ణుని హెచ్చరికతో కోడిపుంజులు మరల ఉత్సాహంగా తిరగ బడ్డాయి. జలపక్షులకు, కోడిపుంజులకు ఘోరంగా యుద్ధం జరిగింది. రెండు వర్గాల లోనూ యెన్నో వందల పక్షులు మరణించాయి.

చిత్రవర్ణుడు విపరీత వేగంతో వచ్చి హిరణ్యగర్భునిపై దెబ్బతీశాడు. పొడవైన తన కాలిగోళ్ళతో ఆ తెల్లటి హంస రాజుగార్ని రక్కాడు. ముక్కుతో పొడిచాడు. చాలా రకాలుగా ఆకాశంలో యెగురుతూ క్రిందకు వస్తూ హంసని ముప్పతిప్పలు పెట్టాడు.

అప్పటివరకూ యుద్ధం చేసి, చేసి అలసిపోయిన హిరణ్యగర్భుడు నెమలిరాజు ధాటికి నిలవలేకపోయాడు. అంతేకాక హిరణ్యగర్భుని సైన్యము చెల్లాచెదురుగా పారిపోయారు. చిత్రవర్ణుని చేతిలో హిరణ్యగర్భుడు ఓడిపోయాడు. ప్రాణాలతో బయటపడ్డాడు.

చిత్రవర్ణుడి సేనలు జయ జయ ధ్వానాలు చేశాయి. తమ రాజు పరాక్రమాన్ని కీర్తించాయి. విజయోత్సవ గీతాలు ఆలపించాయి.

హిరణ్యగర్భుని యుద్ధంలో ఓడించుచున్న చిత్రవర్ణుడు (నెమలిరాజు)

కర్పూరద్వీప విజయం సాధించి చిత్రవర్ణుడు తన పరివారంతో జంబూ ద్వీపానికి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇది "విగ్రహం" ప్రధాన కథ.

సమాన బలపరాక్రమాలు ఉన్నవారే అయినా అనవసరపు విరోధం తెచ్చుకొని చిత్రవర్ణుడు, హిరణ్యగర్భుడు ఎంతో నష్టపోయారు. కారణం పరస్పరం ఒకరికొకరు మాట్లాడుకొనకపోవడమే. పైవారు చెప్పిన మాటలు విని ఒకరిపై ఒకరు కక్షబూనారు. అందుకే ఉభయ పక్షాలలో లక్షల సంఖ్యలో పక్షులు మరణించాయి.

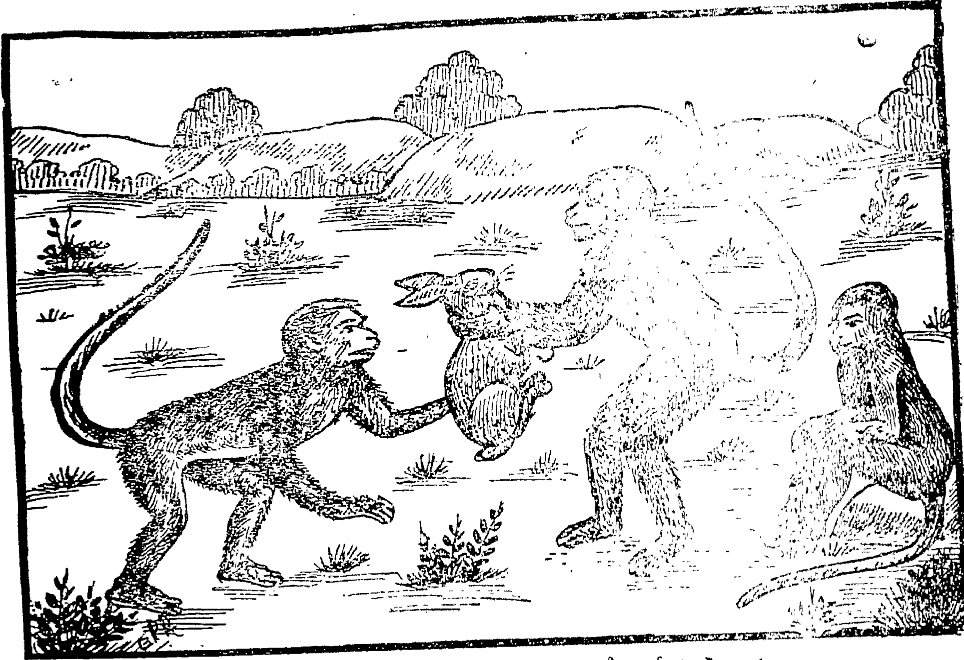
ఈ ప్రధాన కథతో బాటు విష్ణుశర్మ సందర్భాన్నిబట్టి పక్షులచే చెప్పించిన నీతికథల్ని ఇప్పుడు చదువు కొందాం.

మంచివారికి కూడా అపకారం చేయడం, ఉపకారం చేసినవారికి కీడు కలిగించడం నీచబుద్ధి. దీర్ఘముఖుడు అనే కొంగ జంబూద్వీపంలో చిత్రవర్ణుని సేవకులైన పక్షులకు తమ రాజు గురించి, రాజ్యం గురించి గొప్పగా చెప్పింది. దానిపై అవి ఆగ్రహించి ఆ కొంగను హింసించాయి. ఈ కథ యింతకు ముందే మనం చదివాం. అలా మంచి మాటలు చెప్పినప్పటికి తనను హింస చేయని వారికి దీర్ఘముఖుడు చెప్పిన కథ ఒకటి ఇప్పుడు చెప్పుకుందాం. ఇది నీచులైన వారి స్వభావం యెటువంటిదో వివరించే నీతికథ.

మాల్యవంతం అనే కొండ ఒకటి వుండేది. అక్కడ రకరకాల జంతువులు నివసిస్తున్నాయి. కొండముచ్చుల దండు కూడా ఆ కొండపై నివాసం పెట్టుకొని వున్నాయి. అవి ఆ పరిసరాలలోని చెట్లపై తిరుగుతూ దొరికిన కాయా, కసరు తింటూ బ్రతుకు సాగిస్తున్నాయి. కొండ దగ్గరలోనే సరస్సు ఒకటి వుంది. దానిలోని తియ్యటి నీళ్ళతో దాహం తీర్చుకొనేవి. ఇలా నిశ్చింతంగా కాలం గడిచిపోతోంది.

ఒక ఏడాది వేసవి, ఉధృతంగా ఎండలు కాస్తున్నాయి. అంతకుముందు అక్కడ వర్షాలు బాగా కురవలేదు. అందుకని ఆ పర్వత ప్రాంతంలోని నీటి చెరువులు, సరస్సులు ఎండిపోయాయి. దాహంతీరే మార్గం దొరకక అవి విలవిలలాడుతున్నాయి.

నీటికోసం తిరుగుచున్న వాటికి అల్లంతదూరాన నీటి ప్రవాహం ఒకటి కనిపించింది. పైగా అక్కడ పొదలు, తుప్పలు పచ్చగా పెరిగివున్నాయి. దాన్ని బట్టి అక్కడ నీళ్ళు వుంటాయని అభిప్రాయపడ్డాయి. తమ కష్టం గట్టెక్కిందని సంతోషించాయి. ఆ నీటివైపు వెళ్ళాయి. ఎంత దూరం వెళ్ళినా వాటికి నీరే కని పించలేదు. ఆయాసం మిగిలింది.

కోతులకు మేలు చేయాలనుకున్న కుందేలు కీడు పొందుట

ఏడుపు ముఖాలతో, అలసిపోయిన శరీరాలతో, తడారిపోతున్న గొంతులతో అవి పిచ్చెక్కినట్లు తిరిగి వొక చెట్టు క్రిందకు చేరాయి. క్షణకాలం సేద తీరాయి. ఇంతలో వాటికి నీటి ప్రవాహం కనిపించింది. అప్పుడు ముసలి కోతి చప్పట్లుకొట్టి "అదిగో నీరు! అటుపోదాం రండి."- అంది. కోతులన్నీ అటు బయలు దేరి పోయాయి.

ఒకనాడు ఒక వేటగాడు అడవిలో వేట యేమీ దొరకక తిరిగి ఇంటికి పోతూ ఆ చెట్టు క్రింద నిద్రపోయాడు. అది వేసవికాలం, ఎక్కడా గాలి లేదు. అతనికి శరీరం అంతా చెమట పట్టింది.

స్వభావం చేత మంచిదయిన హంస అతనికి పైన కొమ్మపై నిలిచి తన రెక్కలతో విసరసాగింది. ఇంతలో అల్పబుద్ధిగల కాకి వచ్చింది. హంస చేస్తున్న పరోపకారం చూసి నవ్వింది.

మంచి చెడులను ఆలోచించక హంసను చంపుచున్న వేటగాడు

"వాడు వేటగాడు! మనల్ని బాణాలతో కొట్టి వేటాడుతాడు. వాడికి సేవచేస్తున్నావు. ఎంత పిచ్చిదానివి?"—అని పరిహసించి ఆ కాకి అతనిపై రెట్ట వేసి ఎగిరిపోయినది.

వేటగానికి మెలకువ వచ్చింది. తన ఒంటిపై రెట్టిచూసి పైకి చూశాడు! అక్కడవున్న హంస కనబడింది. తనపై అదే రెట్టవేసినదనుకొని ఆ వేటగాడు బాణంతో దానిని కొట్టి చంపేశాడు. కనుక అల్పులు, కుటిల బుద్ధులతో జాగ్రత్తగా వ్యవహరించాలి.

పొగరు పనికిరాదు

ఇతరుల బలాన్ని, శక్తిని గ్రహించక పొగరుగా వ్యవహరిస్తే అది ప్రాణాంతకమే అవుతుంది. దీర్ఘముకుడు చిత్రవర్ణుని సేవకులు తనను హింసించారని చెప్పినప్పుడు హిరణ్యగర్భుడు ఈ నీతికథ చెప్పాడు.

పాండ్యదేశంలో మధుర అనే పట్టణం వుంది. ఆ పట్టణంలో మీనాక్షి ఆలయం వుంది. ఇంకా ఎన్నో దేవాలయాలు వున్నాయి. ఒక ఆలయ గోపురంపై పావురాళ్ళ దంపతులు నివసిస్తున్నారు.

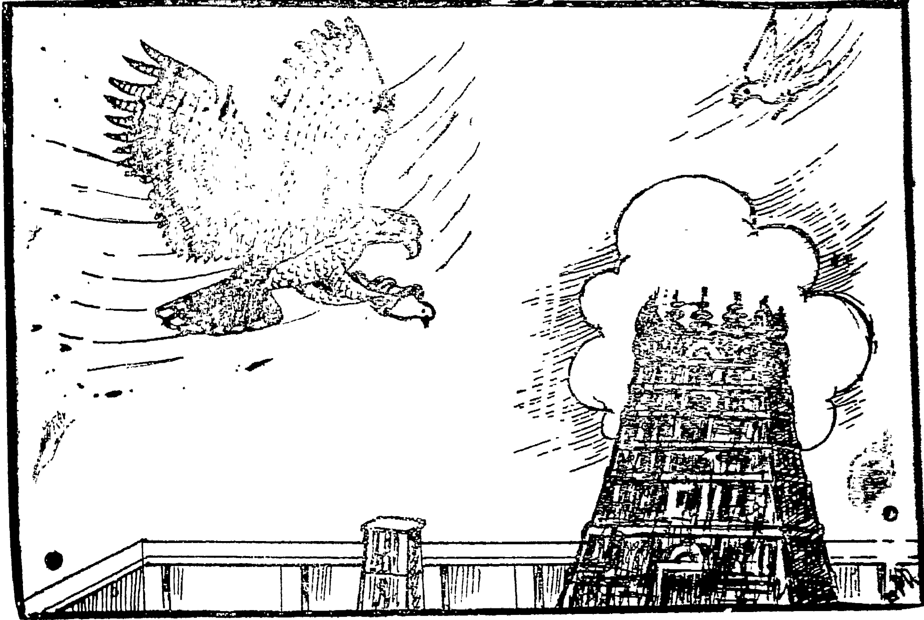
వాటిలో ఒక జంట ఎంతో అన్యోన్యంగా వుండేది. వేటకు వెళ్ళినా, విహారానికి వెళ్ళినా కలిసే వుండేవి. మంచి కథలు, కబుర్లు చెప్పుకొనేవి. పరాచకాలు ఆడుకొనేవి. ఆలయంలో భక్తులు నివేదనలు చేసి వదిలి వెళ్ళిన రకరకాల ప్రసాదాలను ఇష్టపడి ఎంతో ఆనందంగా తినేవారు.

చీకూ, చింత లేకుండా వాటి కాపురం సాగిపోతోంది. మగ పావురం బాగా కండపట్టి పుష్టిగా పెరిగింది. ఆడ పావురం కూడా మాంసం పెట్టుకొని నిగనిగలాడుతూ చూసేవారికి కన్నుకుట్టేటట్లు వుంది.

ఈ పావురాళ్ళ జంటను భక్షించాలని ఒక డేగ కన్ను వేసింది. ఒకనాడు అది ఆలయం గోపురంపై వాలింది. ఏదో ఒక పావురాయిని తన్నుకొని పోవాలని దాని ఆశ. అయితే ఆ జంటపావురాళ్ళు మేతమేస్తున్న గుడి ఆవరణ అంతా జనం వున్నందున దాని ఎత్తు పారలేదు. అది చాలాసేపు వేచిచూసి, అప్పటికి తన ఎత్తు పారలేదని ఎగిరిపోయింది.

మేతమేసి, గూటికిచేరి విశ్రాంతిగా వున్న భర్తతో ఆడపావురం యిలా అంది:

"ఆ డేగ పగలంతా మనల్ని తన్నుకుపోవాలని చూస్తూనే వుంది. ఇవాళ దానికి వీలుపడలేదు. రేపైనా, మాపైనా అది మరల రాకపోదు. అందుచేత మనమే వేరేచోటుకు వెళ్ళిపోయి ప్రాణాలు కాపాడుకొందాం.

మగపావురమును తన్నుకొని ఎగిరిపోవుచున్న డేగ

భార్య భయపడి చెప్పిన మాటలు విని మగపావురం పకపకా నవ్వి, యిలా అంది.

"అంత భయం అక్కర్లేదు. ఆ డేగను ఢీకొని నేను జయించగలను. ఎవరో పైవారిని చూసి పారిపోవలసినంత పిరికివాడిని కాను."

భర్త మాటలు విన్న ఆడ పావురం యిలా అంది. "అది క్రూరమైన పక్షి. మనం సాదా పక్షులం. దానితో పోరు మనకెందుకు? వెళ్ళిపోదాం."

భార్య ఎన్ని విధాలుగా బ్రతిమిలాడినా మగపావురం వినలేదు. పైగా ఆ డేగను పరాభవిస్తానని, ఓడించి బుద్ధిచెపుతానని ప్రగల్భాలు పలికింది.

ఇంక హితవు చెప్పి ప్రయోజనం లేదని ఆడ పావురం వూరుకుంది. కొన్ని రోజులు గడిచాయి. ఆ పావురాల జంట యధాప్రకారం మేత సంపాదించుకుంటున్నాయి. మధ్య మధ్య మగపావురం తన పరాక్రమం గురించి ప్రగల్భాలు పలుకుతూనే వుంది.

ఒకనాడు అవి ఆలయ ప్రాంగణంలో యధేచ్ఛగా మేత మేస్తున్నాయి. ఏమరుపాటున వున్నాయి. తమకేం భయం లేదని ధీమాగా వున్నాయి.

ఇంతలో డేగ వేగంగా ఎగిరి వచ్చింది. గురిచూసి మగపావురం మీదకు వచ్చి, వాడి గోళ్ళతో దాన్ని తన్నుకొని పోయింది.

ఆడపావురం వల వల యేడ్చింది. డేగ బలాన్ని తక్కువగా అంచనా వేసిన మగపావురం తన పొగరు వల్ల ప్రాణాలు కోల్పోయింది. అంచేత ఎదిరి వాడి శక్తి అంచనా వేయక బీరాలు పలికితే ప్రమాదం తప్పదు.

పులి తోలు - గాడిద నోరు

వేషం మారినంత మాత్రాన గొంతు మారదు. నోరు విప్పితే జాతిని చెప్పవచ్చు. అయితే వేషం మార్చి, రంగు మార్చి మోసం చేస్తుంటారు. అటువంటి వారి యెత్తుగడలు యెల్లవేళలా సాగవు. వారి మోసం యేదో ఒకనాడు బయట పడకపోదు. వెలుగు వస్తే చీకటి పోతుంది. నిజం తెలిస్తే మోసం బయట పడుతుంది. ఈ నీతికి సాక్ష్యం ఇచ్చే రెండు కథలు చదువుదాం.

[illegible]పురం అనే గ్రామం వుంది. అక్కడ ఒక చాకలి వున్నాడు. అతనికి బట్టలు మోసే గాడిద ఒకటి వుంది. దానికి మేత కొని వేయడం దండుగ అని చాకలి ఒక ఉపాయం ఆలోచించాడు.

గాడిదకు సరిపడే పులి తోలు సంపాదించాడు. పగలంతా చాకిరీ చేసి, ఇంటికి వచ్చాక ఆ గాడిదకు పులితోలు కప్పి వదిలేవాడు. అది దగ్గరలోని తోటల లోకి, చేలలోకి పోయి సుష్టుగా మేసి వచ్చేది. చేలు పాడైన రైతులు, తోటల్ని చెడి

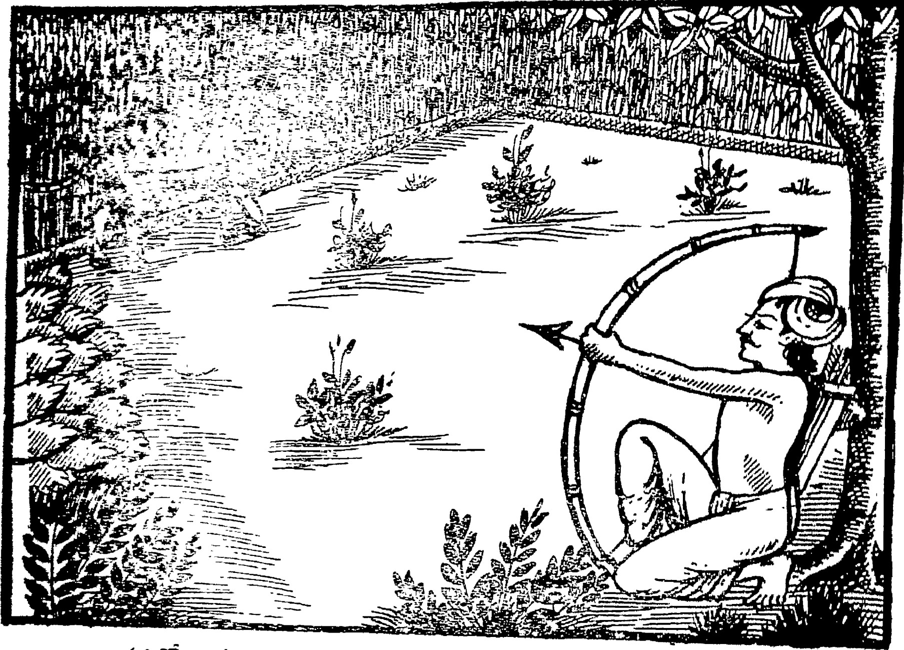
పులితోలు కప్పుకున్న గాడిదను చూచి పారిపోవుచున్న పాలెకాపులు (పనివాళ్ళు)

పోయిన కామందులు ఎంతో బాధపడేవారు. కాని పులి కదాని ఎవరూ దగ్గరకు వెళ్ళేవారు కారు. ఇలా రోజులు గడిచిపోతున్నాయి.

ఒకసారి ఒక తెలివైన రైతు ఆలోచించాడు. పులి గడ్డి మేస్తుందా? అని అతనికి అనుమానం వచ్చింది. పులి మాంసాహారి అది గడ్డి, గావం తినదు. మరి ప్రతిరోజు చేలల్లో పడి మేస్తున్నదెవరు? ఇందులో యేదో మోసం వుందని అతను భావించాడు. సంగతి తేల్చాలని ఒకనాడు బాణం, అమ్ము తీసుకొని పైన బూడిద

రంగు శాలువా కప్పుకొని ఒక చెట్టు ప్రక్కన దాక్కున్నాడు.

చీకటపడింది పులితోలు కప్పుకున్న గాడిద అలవాటు ప్రకారం వచ్చింది. చేలోకి దిగబోయి. చెట్టు వైపు చూసింది. బూడిదరంగు శాలువా కనిపించింది. చీకటిలో దానికి అదేమిటో సరిగా తెలియలేదు. బూడిదరంగులో వుంది కదా తోటి

పులితోలు కప్పుకున్న గాడిదను బాణముతో కొట్టి చంపుతున్న రైతు

గాడిదే అయివుంటుందని అది వోండ్ర పెట్టింది. తనతో రమ్మని సంజ్ఞ అన్నమాట అది.

అయితే బూడిదరంగు శాలువా కప్పుకొన్న రైతు గాడిద వోండ్ర విని "ఔరా! ఇంతకాలం ఈ పులితోలు కప్పుకొని ఈ గాడిద ఎంత మోసం చేసింది. ఇంక దీనిని నిర్లక్ష్యం చేయకూడదు, దయతలచకూడదు."

అని వెంటనే బాణం ఎక్కుపెట్టి వదిలాడు. బాణం దెబ్బకు గాడిద నేలకూలి చచ్చిపోయింది. 'తోలు మారితే గొంతు మారదు' అని బోధించే నీతి కథ ఇది. దీనిని కూడా హంసరాజు హిరణ్యకుడు దీర్ఘముఖుడికి చెప్పాడు.

రంగు చెరిగిపోతే

రంగు చెరిగిపోతే బండారం బయటపడుతుంది. అలాగే [illegible] కాదని నిర్లక్ష్యంచేసి, పైవారిని ప్రోత్సహిస్తే ప్రాణాంతకమే అవుతుంది. పులితోలు కప్పు కొన్న గాడిద కథవంటిదే ఈ కథాను. దీనిని సర్వజ్ఞుడు తన రాజైన [illegible]

చాకలివాళ్ళ నీలిమందు బానలో పడిన నక్క

గర్భునికి చెప్పాడు. నీలవర్ణుణ్ని కొలువులో చేర్చుకుంటానని [illegible] అన్నప్పుడు, సర్వజ్ఞుడు ఈ కథ చెప్పాడు.

నీలిరంగు నక్క మాటలను మిగిలిన నక్కలన్నీ నమ్మాయి. [illegible] అడవిరాజు పదవి వస్తుందని సంతోషించాయి. వెంటనే ఆ నీలిరంగు నక్కను రాజుగా ప్రకటించి దండోరా వేయించాయి.

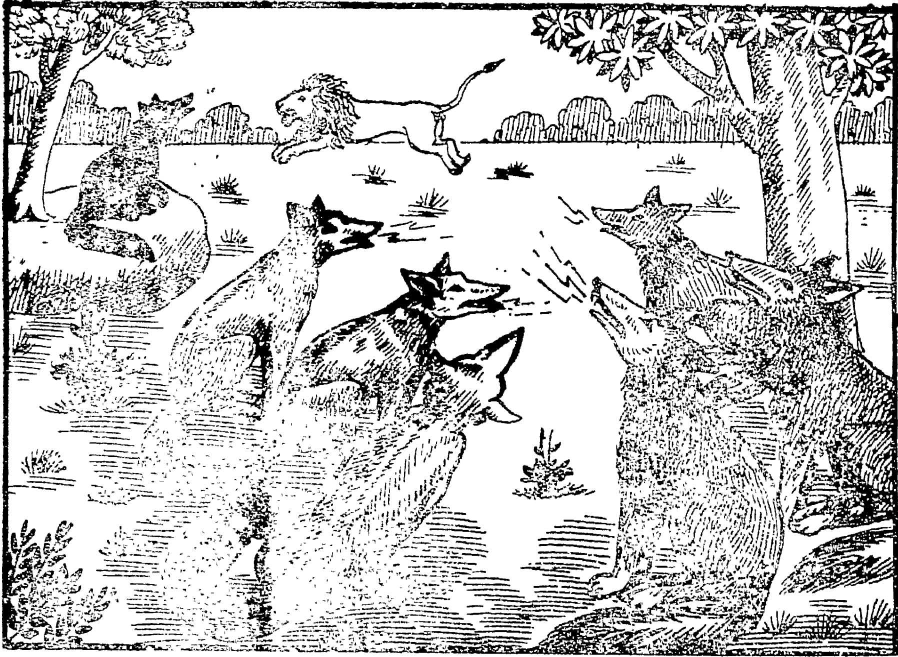

రాజుగా నమ్మిన ఇతర జంతువులు

సింహం, పులి, ఏనుగు, ఎలుగు ఒకటేమిటి అన్ని జంతువులు [illegible] నక్కకు జేజేలు పలికాయి. రాజుగా గౌరవించాయి. సన్మానాలు చేశాయి. [illegible] ఇచ్చాయి. బిరుదులు తగిలించాయి.

దీనితో నక్క గర్వం పెరిగింది. తానే చక్రవర్తిని అనుకొంది. [illegible] పదవీ వైభవం, అధికారభోగం తన తెలివివల్లనే వచ్చాయి అనుకొన్నది. [illegible] తనకు పట్టాభిషేకం చేస్తారన్న సంగతినే అది మరచిపోయింది.

రాజ్యంలో అన్నిరకాల పదవుల్ని ఇతర జంతువులకు ఇచ్చింది! సింహాన్ని మంత్రిని చేసుకొంది. పులిని సేనాధిపతిని జేసింది. ఏనుగుకు ప్రధాన న్యాయమూర్తి పదవినిచ్చింది. ఎలుగుకు ఆహారశాఖామంత్రి పదవి ఇచ్చింది.

తోటి నక్కలతో [illegible]పెట్టుకున్న నక్క–చంపుతున్న సింహము

కోతికి సాంస్కృతికశాఖ ఇచ్చింది. ఇలా అన్ని పదవులు పై జంతువులకే ఇచ్చింది. తన జాతివారైన నక్కల్ని అసలు తలవనేలేదు.

దీనితో వాటికికోపంవచ్చింది పొగరెక్కి అధికారంలోకన్నుమిన్ను కానకుండా ఉన్న ఆ నక్కకు బుద్ధిచెప్పాలని అవి తీర్మనించాయి. ఒకఉపాయం ఆలోచించాయి.

ఆ ప్రకారం ఒకనాటి సాయంత్రం నక్కలన్నీ ఒకచోటచేరి బిగ్గరగా "వూళ" వేయసాగాయి. అది ఆనందంగా వేస్తున్న "ఊళ" స్వజాతివైన నక్కలు చేస్తున్న సంగీతం కచ్చేరీ విని నీలి రంగు నక్కకుకూడా బిగ్గరగా వూళ వేసింది. ఆనందంగా ఊళ వేసింది. ఒళ్ళు మరచిపోయి ఊళ వేసింది.

ఆ ఊళ విని సింహము దానిమీదపడి చంపింది. ఇంతకాలం అదేదో గొప్ప జంతువని, వనదేవత వరప్రసాదం అని నమ్మి కొలిచి తాము మోసపోయామని ఆ జంతువులన్నీ భావించాయి. అందుకే నక్కను చంపింది.

ఈ కథలో రెండు నీతులున్నాయి. 1. రంగు వెలిసిపోతే మన బండారం బయట పడుతుంది. 2 స్వజాతివారిని నిర్లక్ష్యంచేస్తే ప్రాణాలకే ముప్పు వస్తుంది.

సర్వజ్ఞుడు ఈ కథ చెప్పి హిరణ్యగర్భునితో నీలవర్ణుణ్ని చేరదీయ వద్దని హెచ్చరించాడు.

గడుసు పులి

గడుసువారు మిత్రద్రోహానికి కూడా వెనుదీయరు. వారికి వారి స్వార్థమే ముఖ్యం. స్వలాభం కోసం వారేమైనా చేస్తారు. చివరకు ప్రాణాలనైనా తీస్తారు. దుష్టత్వంతో గడుసుదనం తోడైతే ఇక వారి ఆగడాలకు అంతే వుండదు. అందుచేత అటువంటి వారికి దూరంగా వుండాలి. ఈ నీతిని వివరించే కథలు దీర్ఘముకుడికి జంబూద్వీపంలో హిరణ్యముకుడు చెప్పాడు.

జంబూద్వీపంలో కామన్యకం అనే ఒక అడవి వుండేది. అక్కడ ఒక కొండ గుహలో పులి నివసిస్తుండేది. దానికి సమీపంలో జువ్వి చెట్టుపై కొంగ వుంటుండేది. ఆ రెండింటికీ పెద్ద స్నేహం లేదు. పరిచయం వుంది. అప్పుడప్పుడు కష్టం సుఖం మాట్లాడుకొంటుండేవి.

ఒకనాడు పులి వొక పొట్టేలును వేటాడి, ఆ మాంసాన్ని చవులూరతింటోంది. హఠాత్తుగా ఒక ఎముక దాని గొంతులో గుచ్చుకుంది. ఎంత ప్రయత్నించినా అది వూడిరాలేదు. పులి మెడను బలంగా విదిలించింది. లోపలకు బాగా గాలి పీల్చి తట్టించింది. ఫలితం లేకపోయింది. అలా బాధపడుతూ కూర్చుంది

[illegible]
పోయింది. ఇంతలో అక్కడకు కొంగ వచ్చింది. పులి బాధను చూసి సంగతి అడిగింది. అప్పుడు పులి ఇలా చెప్పింది-

"మిత్రమా! ఎముకముక్క ఒకటి నా గొంతులో గుచ్చుకొంది. దానితో నానా బాధపడుతున్నాను. దానిని నువ్వు బయటకు తీయవా?"

పులి మాటలు విన్న కొంగకు ముందు జాలివేసింది. కాని పులి క్రూర జంతువు. ఆ ఎముక తీసేశాక అది తననే తింటుందేమోనని భయపడింది. సందేహిస్తున్న కొంగతో పులి అంది.

పులి నోటినుంచి ఎముకను తీస్తున్న కొంగ

"అనుమానించకు! నేను క్రూరమృగాన్నని భయపడకు, ఎముకను బయటకు లాగి పుణ్యం కట్టుకో. నేను నిన్నేమీ చేయను."

దండకారణ్యంలో పూర్వం ఒక మరిచెట్టు ఉండేది. దానిపై యెన్నో కాకులు నివసిస్తున్నాయి. మేఘవర్ణుడు అనే బలమైన కాకి వాటికి రాజు. ఆ చెట్టుకు దగ్గరలోనే ఒక కొండ గుహ వుంది. ఆ గుహలో చాలా గుడ్లగూబలుండేవి. ఉపమర్ధనుడు అనే గుడ్లగూబ వాటికి రాజు.

కాకులను చంపుతున్న గుడ్లగూబలు

కాకులకు, గుడ్లగూబలకు ఎప్పుడు విరోధమే! అవి వాదులాడుకొనని, కీచులాడుకొనని రోజేలేదు. ఇలా వాటిమధ్య శత్రుత్వం బాగా పెరిగింది. ఒకనాటి రాత్రి ఉపమర్ధనుడు తన సైనికులను పిలిచి ఇలా ఆజ్ఞాపించాడు.

"సైనికులారా! శత్రుశేషం, అగ్నిశేషం, ఋణశేషం ఉంచరాదు. ఒక్క శత్రువు మిగిలినా అతడు కాలక్రమంలో బలం పుంజుకొని దెబ్బతీస్తాడు. అలాగే నిప్పుకణం చిన్నదే అయినా గాలి సహవాసం చేసి జ్వాలలు రేపుతుంది. ఋణం

కొంచెమే కదా అని అశ్రద్ధచేస్తే పడ్డీ పెరిగి పెరిగి తలకు మించిన భారం అవుతుంది. కనుక ఈ మూడింటి శేషం ఉంచరాదు. మీరు ఇప్పుడే పోయి మర్రి చెట్టుపై దాడిచేసి ఆ కాకి మూకల్ని చంపివేయండి వెళ్ళండి"

రాజావారి ఆజ్ఞవిని గుడ్లగూబలు రివ్వున ధ్వనిచేస్తూ మర్రి చెట్టు వైపు ఎగిరిపోయాయి.

రాత్రి నిద్రలోవున్న కాకులు హఠాత్తుగా జరిగిన ఈ దాడికి తట్టుకొన లేకపోయాయి. గుడ్లగూబలు ఆ కాకుల్ని చీల్చిచెండాడాయి. కాని మేఘవర్ణుడు తన మంత్రులతో చాకచక్యంగా తప్పించుకొని ప్రాణాలు కాపాడుకొన్నాడు. ఆ రాత్రి గడిచింది.

మరునాడు ఉదయం మేఘవర్ణుడు చెట్టుదగ్గరకు తిరిగివచ్చాడు. అక్కడ తన బంధువులు, మిత్రులు, స్నేహితులు చచ్చిపడి వుండడం చూసి ఎంతో బాధ పడ్డాడు. ఇంతలో అతని మంత్రులుకూడా వచ్చారు. అందరూ పరస్పరం కుశల ప్రశ్నలు వేసుకున్నారు. యుద్ధంలో మరణించిన వారి గురించి కొంతసేపు విలపించారు. తమను తాము సముదాయించుకొన్నారు. అక్కడ చిరంజీవి అనే మంత్రి రాజుతో ఇలా అంది.

"మహారాజా! మనల్ని మోసగించి, అర్ధరాత్రి దాడిచేసి మనజాతిని నాశనం చేసిన ఆ గుడ్లగూబలపై ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలి. అందుకు నేను ఉపాయం ఆలోచించాను. మీరంతా ఇక్కడకు సమీపంలో రుష్యశృంగ పర్వతం మీదకు వెళ్ళిపోయి తలదాచుకోండి. నేను ఉపమర్ధనుడి కొలువుజేరి సమయం చూసి చిచ్చుపెడతాను"

చిరంజీవి చెప్పిన మాటలువిని కాకులన్నీ "అలాగే" అని రుష్యశృంగ పర్వతం పైకి ఎగిరిపోయాయి. ఇక్కడ చిరంజీవి చెట్టుక్రింద పడి మూలుగు తున్నట్టు నటించసాగింది.

ఇంతలో అక్కడకు ఉపమర్ధనుడు సైనికులతో వచ్చాడు! చెట్టుక్రింద గుట్టలుగా పడివున్న కాకుల కళేబరాలు చూశాడు. తన సైనికులు చేసిన ఘన కార్యాన్ని మెచ్చుకొన్నాడు.

చిరంజీవి మాటలకు ఉపమర్ధనుడు సంతోషించాడు. అతనికి కలిగిన నష్టానికి నొచ్చుకున్నాడు. చిరంజీవికి వెనుక ముందూ ఆలోచించక తన స్నేహ హస్తం అందించాడు.

చిరంజీవి తన ఎత్తు పారినందుకు లోలోన ఆనందించాడు. పైకి మాత్రం మేఘవర్ణుడిని నిందించి ఉపమర్ధనుణ్ని స్తుతించాడు. గుడ్లగూబలరాజ్యంలో చిరంజీవి

గుడ్లగూబల గుహకు నిప్పుపెట్టుచున్న కాకులు

ఒకరయ్యాడు. అతనికి రాజు అన్నిసదుపాయాలు చేయించాడు.

చిరంజీవి నమ్మకంగా మసలుతూ ఉపమర్ధనుడి కోటైన ఆ కొండ గుహ రహస్యాలు, అనుపానులు అన్నీ తెలుసుకున్నాడు. ఒకరోజు రాత్రి గుడ్లగూబలు అన్నీ ఆదమరచి నిద్రపోతున్నాయి. రాజుఅంతఃపురంలో గాఢనిద్రలో ఉన్నాడు.

అటుఇటు తిరుగుతున్న ఉపమర్ధనునకు మూలుగు వినిపించింది. అటువైపు వెళ్ళిచూశారు.

అచట కాకి రక్తసిక్తమైన శరీరంతో మూలుగుతుండటం చూసి సంగతిని అడిగాడు. అప్పుడు చిరంజీవి ఆయాసం నటిస్తూ ఇలాఅన్నాడు.

గుడ్లగూబ రాజు వద్దకు తీసుకొని వచ్చిన చిరంజీవి (కాకి)

"నేను కాకులరాజైన మేఘవర్ణుడి మంత్రిని. నా పేరు చిరంజీవి. నేను మా రాజుకు మేలుచేయబోయి శిక్ష అనుభవించాను. గుడ్లగూబల రాజు ఉపమర్ధనుడు బలవంతుడు. పెద్దవాడు. మనం అతని స్నేహం చేద్దామని నేను మా రాజుకు చెప్పాను ఆయన వినలేదు. పైగా మిమ్మల్ని పొగిడానని నన్ను నిందించాడు. పొడిచి హింసించాడు నాకు మీరే దిక్కు."

చిరంజీవి మాటలకు ఉపమర్ధనుడు సంతోషించాడు. అతనికి ఒరిగిన నష్టానికి నొచ్చుకున్నాడు. చిరంజీవికి వెనుక ముందూ ఆలోచించక తన స్నేహ హస్తం అందించాడు.

చిరంజీవి తన ఎత్తు పారినందుకు లోలోన ఆనందించాడు. పైకి మాత్రం మేఘవర్ణుడిని నిందించి ఉపమర్ధనుణ్ని స్తుతించాడు. గుడ్లగూబలరాజ్యంలో చిరంజీవి

గుడ్లగూబల గుహకు నిప్పుపెట్టుచున్న కాకులు

ఒకడయ్యాడు. అతనికి రాజు అన్నిసదుపాయాలు చేయించాడు.

చిరంజీవి నమ్మకంగా మసలుతూ ఉపమర్ధనుడి కోటైన ఆ కొండ గుహ రహస్యాలు, ఆనుపానులు అన్నీ తెలుసుకున్నాడు. ఒకరోజు రాత్రి గుడ్లగూబలు అన్నీ ఆదమరచి నిద్రపోతున్నాయి. రాజు అంతఃపురంలో గాఢనిద్రలో ఉన్నాడు.

అప్పుడు చిరంజీవి నెమ్మదిగాలేచి బయటకువచ్చాడు. ఆ కొండగుహ ద్వారాన్ని గడ్డితో, చితుకులతో, ఎండుపుల్లలతో కప్పివేశాడు. గబ గబ ఎగిరి రుష్యశృంగ పర్వతం చేరాడు. తనే రాజుగారిని, మిగిలిన వారిని నిద్రలేపాడు. ఎండుపుల్లలు ముక్కునకరుచుకుని రమ్మన్నాడు.

అందరూ అలాగే చేశారు. గుడ్లగూబల కోట కొండగుహ వద్ద కాకులన్నీ ఎండుపుల్లల్ని వేశాయి. చిరంజీవి ఆ పుల్లల్ని, గడ్డిని అంటించాడు. ఆ మంటల వేడికి, ఆ పొగధాటికి వుక్కిరి బిక్కిరై గుహలోని గుడ్లగూబలన్నీ కుతకుతా ఉడికి చచ్చిపోయాయి. చిరంజీవిని కాకులు, వాటిరాజు మేఘవర్ణుడు ఎంతగానో ప్రశంసించారు. అప్పటినుండి ఆ కాకులు సుఖంగా వున్నాయి. శత్రుశేషాన్ని వుంచరాదని శత్రువుకు చెందినవారిని చేరనీయరాదని ఈ కథ నీతి.

ఆపద దాటాలంటే...

ఆపద దాటాలంటే సమయాన్నిబట్టి శత్రువుతో అయినా స్నేహం చేయాలి. ఆ గండం తీరగానే శత్రువును దూరంగా వుంచాలి. నీలవర్ణునితో స్నేహం మంచిదికాదని సర్వజ్ఞుడు చెప్పినప్పుడు హిరణ్యగర్భుడు చెప్పిన నీతికథ ఇది.

పంచవటి ప్రాంతంలో ఒక మర్రిచెట్టు వుంది. ఆ చెట్టుతొర్రలో రోమాంశుడు అనే పిల్లి అక్కడి కన్నంలో పలితుడు అనే ఎలుక కాపురం వుంటున్నాయి.

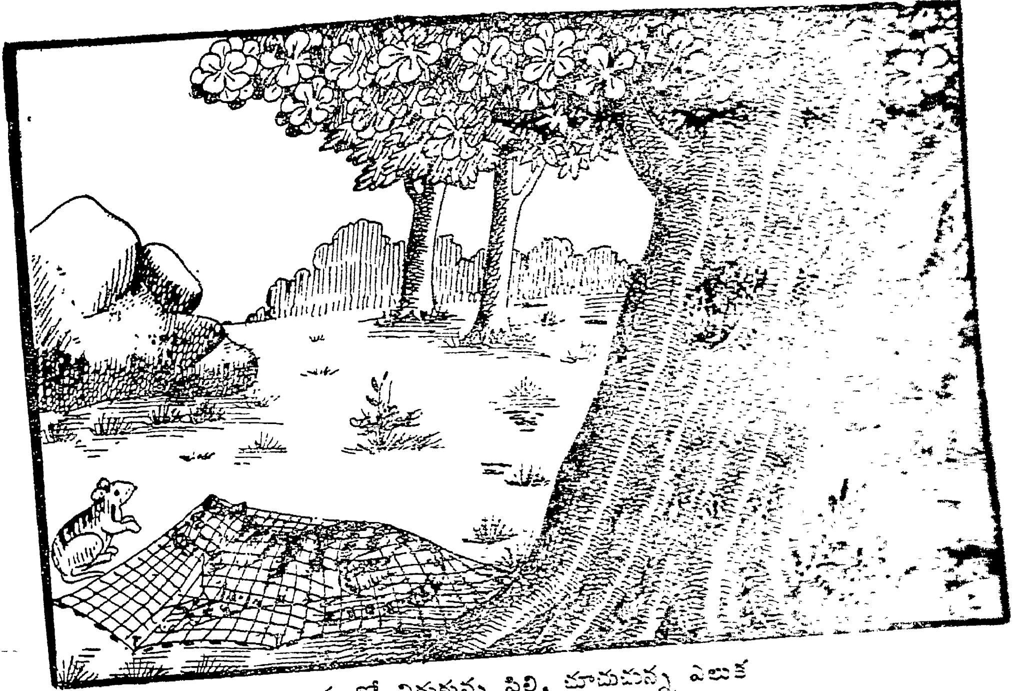
ఒకనాటి రాత్రి వేటగాడు ఒకడు చెట్టు క్రింద వలపన్ని వెళ్ళాడు. తెల్లవారగానే వేటకై చెట్టుదిగిన పిల్లి ఆ వల సంగతి తెలియక అటువచ్చి వలలో చిక్కుకొని పోయింది. తప్పించుకునే మార్గం కనిపించలేదు.

ఇంతలో కన్నంలోంచి ఎలుక బయటకు వచ్చింది. తన శత్రువైన పిల్లి వలలో చిక్కుకొనిపోయి భయపడుతుండడం చూసి అది ఎంతో సంతోషించింది. అప్పుడు పిల్లి ఇలా అంది.

"ఓ చిట్టెలుకా! ఈ వలను నీ పదునైన పళ్ళతో కొరికి నన్ను రక్షించు"

పిల్లి మాటలు విని ఎలుక నవ్వింది. "సహజ శత్రువైన నిన్ను రక్షించను" అని ఎలుక అక్కడే పిల్లిని ఏడిపిస్తూ గంతులు వేయసాగింది. ఇంతలో అక్కడకు గుడ్లగూబ వచ్చింది. ఎలుకను వేటాడాలని దాని ఆశ. ఆ సంగతి కనిపెట్టిన ఎలుక వల దగ్గరకు వచ్చి కొరుకుతున్నట్లు నటించసాగింది.

ఎంతసేపటికి ఎలుక వలకు దూరంగా రాకపోవడంతో గుడ్లగూబ విసిగి

వలలో చిక్కుకున్న పిల్లి, చూచుచున్న ఎలుక

ఎగిరిపోయింది. గండం గడిచిందని ఎలుక మరల గంతులు వేయసాగింది. అప్పుడు పిల్లి ఇలా అన్నది.

"ఓ మూషికమా! ఇంతసేపు వలనేల కొరకలేదు? కొరుకుతున్నట్టు నటించావు?"

వేటగాడు అచటుకు వచ్చి వల ముక్కలై వుండడం, వేటజంతువు పారిపోవడం చూచి దిగాలుపడి వెళ్ళిపోయాడు. అప్పుడు పిల్లి తొర్ర బయటుకు వచ్చి ఎలుకతో ఇలా అంది :

"ఓ మిత్రమా! మా ఇంటికి విందుకురా, నువ్వు చేసిన ఉపకారానికి బదులు నీకు మంచి భోజనం పెడతాను."

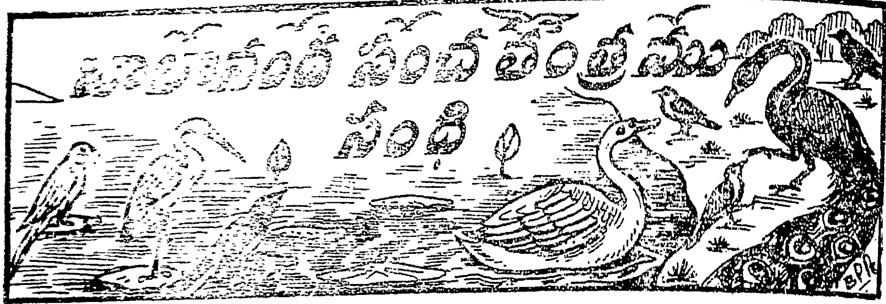
పిల్లి మాటలకు ఎలుక నవ్వి ఇలా అంది :

"ఓ మార్జాలమా! గుడ్లగూబ నుంచి రక్షించుకొనడానికై కొంత సేపు నీతో స్నేహం చేశాను. దాని బారినుండి రక్షించుకొనడానికై నిన్ను ఉపయోగించు కొన్నందుకు కృతజ్ఞతగా నీకు ప్రాణదానం చేశాను. మన ఇద్దరి కష్టాలు గడిచాయి. ఆకలితో వున్న నువ్వు చేసే విందు నాకు కాదు. నన్నే విందారగిస్తావు నువ్వు. కనుక నేను రాను. వస్తా."

ఈ మాటలు చెప్పి ఎలుక కన్నంలో దూరిపోయింది. పిల్లి ఎలుక తెలివికి ఆశ్చర్యపోయింది. తన ఎత్తు పారలేదని బాధపడింది.

"అవసరం ఉన్నంతవరకూ, ఆపద తీరేవరకూ శత్రువునయినా తాత్కాలికంగా స్నేహం చేయాలి తప్ప దానిని పూర్తిగా నమ్మరాదు" అని ఈ కథ హెచ్చరిస్తుంది.

[హిరణ్యగర్భ చిత్రవర్ణుల రాజ్యాలు వాటిమధ్య యుద్ధం సందర్భాను సారంగా కొన్ని నీతికథల వివరణతో 'విగ్రహం' పూర్తి అయింది.]

సంధి అనగా స్నేహం, కలియడం అని అర్థాలున్నాయి. రెండు వస్తువుల్ని కలపడం అనికూడా అంటారు. అయితే రాజనీతిలో సంధి అంటే యుద్ధం జరగకుండాగాని, యుద్ధం జరిగాక కాని ఇరువర్గముల మధ్య కుదిరే "రాజీ" లేదా "స్నేహం" అని అర్థం.

హిరణ్యగర్భుడు, చిత్రవర్ణుడు యుద్ధం జరిగిన తరువాత కొంతకాలానికి సంధి కుదుర్చుకొన్నారు. అందుకే దీనిని సంధి అని పేరు పెట్టారు. ఆ కథ దీనిలోని ప్రధానాంశం. ఇతర ప్రకరణాలలో వలెనే దీనిలోనూ సందర్భానుసారంగా నీతికథలు వస్తాయి. ముందు ప్రధానకథ చెప్పుకొని ఆ తర్వాత ఆయా నీతికథల్ని చదువుకొందాం.

యుద్ధ సమయంలో తన బలగమంతా నాశనం కావడంతో హిరణ్యగర్భుడు చిత్రవర్ణుని నుండి రక్షణకై సరస్సులో మునిగి దాగొన్నాడు. మంత్రి చిత్రవర్ణుడు స్వరాజ్యానికి వెళ్ళిపోయాడు. కొంతసేపైనాక హిరణ్యగర్భుడు పైకి తేలివచ్చాడు.

యుద్ధంలో సర్వజ్ఞుడు,మరికొన్ని జలపక్షులుకూడా బ్రతికి బయటపడ్డాయి. అవికూడా రాజుదగ్గరకు వచ్చాయి. పరస్పరం కుశలప్రశ్నలు వేసుకొన్నాయి. బ్రతికినందుకు ఒకదాని నొకటి అభినందించుకొన్నాయి. యుద్ధంలో వీరోచితంగా పోరాడి, ప్రాణాలర్పించిన పక్షియోధులకు శ్రద్ధాంజలి ఘటించాయి.

క్రమంగా వాటికి యుద్ధభీతి ఓటమివల్ల కలిగిన వేదన పోయాయి. ఉపశాంతి లభించినది. అవన్నీ శాంతపడినాయి. ఒకనాడు హిరణ్యగర్భుడు తామర

పువ్వుపై కూర్చున్నాడు. మంత్రి సర్వజ్ఞుడు ఇతరములయిన జలపక్షులు రాజును పరివేష్టించి ఉన్నాయి.

అప్పుడు హిరణ్యగర్భుడు తన హితైషులతో ఇలా అన్నాడు :

"ప్రియమిత్రులారా! మంత్రిపుంగవులలారా! మనబల పరాక్రమాలలో

దీర్ఘముఖుని క్షేమములు అడుగుచున్న హిరణ్యగర్భుడు

చిత్రవర్ణుని కన్న తక్కువవారం కాము, కాని మనం యెందుకు వోడిపోయాం ? మన కోటకు నిప్పుపెట్టిన వారెవరు? మనలోనే వుండి ఈ ద్రోహానికి పాల్పడిన వారెవరు? '

రాజు ప్రశ్నలు విని సర్వజ్ఞుడు ఇలా అన్నాడు :

"ప్రభూ! మీరు నా మాట వినక చేరదీసిన నీలవర్ణుడే ఈ పని చేశాడని నా నమ్మకం. మనం యుద్ధ ప్రయత్నాలు పూర్తి చేసుకొంటుండగా అతడు మాయమయ్యాడు. మరల అతగాడి జాడలేదు."

అందరు సర్వజ్ఞుని మాటలను బలపరిచారు. హిరణ్యగర్భుడు మౌనం వహించాడు. ఇంతలో ధవళాంగుడు అనే వేగువచ్చాడు. అతడికి యుద్ధం ముగిశాక కొన్ని రోజులకు జంబూద్వీపము పంపారు. అక్కడ చిత్రవర్ణుడు చేయదలచిన పనులు గురించి రహస్య సమాచారం తీసుకొని రమ్మని అతన్ని పంపారు. అచటి రహస్యాలు తెలుసుకొని వచ్చాడు. రాజుగారికి, మంత్రికి నమస్కరించి ధవళాంగుడు ఇలా అన్నాడు :

"మహారాజా! యుద్ధ సమయంలో మన రహస్యాలు తెలుసుకొని చిత్రవర్ణునికి తెలియజేసినవాడు నీలవర్ణుడే, అతని అసలు పేరు మేఘవర్ణుడు. మన కోటకు నిప్పు పెట్టినవాడు కూడా అతడే ఆ సంగతులు అట్లుండనిండు. గత జల సేతు బంధనవల్ల ప్రయోజనం లేదుకద."

ధవళాంగుని మాటలు విని హిరణ్యగర్భుడు ఇలా అడిగాడు :

"అది సరే, ఇప్పుడు చిత్రవర్ణుడు ఏమిచేయదలచాడు? అక్కడ సంగతులేమిటి?"

అనగా విని ధవళాంగుడు ఇలా అన్నాడు : "మహారాజా ! కర్పూర ద్వీపాన్ని జయించిన చిత్రవర్ణుడు ఇప్పుడు మన ద్వీపానికి మేఘవర్ణుని రాజుగా చేయాలనుకుంటున్నాడు. మేఘవర్ణుని వలనే తమకు కర్పూరద్వీపం సులభముగా స్వాధీనమైందని అందుకే కృతజ్ఞతగా అతనిని కర్పూర రాజ్యాధిపతిని చేయాలని చిత్రవర్ణుడు భావించాడు. ఇక మనము దానిసత్వం చేయవలసిందే! పరాయి పాలన తప్పదు.

రాయబారం

కర్పూరద్వీపంలో హిరణ్యగర్భుడు తన మంత్రులతో యుద్ధపరాజయం గురించి బేరీజు వేసుకుంటున్న సమయంలోనే అక్కడ జంబూద్వీపంలో చిత్రవర్ణుడు కొలువుదీరాడు. ప్రక్కన మంత్రి అయిన దూరదర్శి ఉన్నాడు. కొంతదూరాన మేఘవర్ణుడు ఉన్నాడు. అప్పుడు చిత్రవర్ణుడిలా అన్నాడు.

చిత్రవర్ణునితో మాట్లాడుచున్న మేఘవర్ణుడు

"మహామంత్రీ! హిరణ్యగర్భుడు మహాపరాక్రవంతుడు గద, అతడి సైన్యంకూడా తక్కువదేమీ కాదు. కాని యుద్ధంలో మనం జయించాం."

రాజుగారి ప్రశ్నకు దూరదర్శి ఇలా సమాధానం చెప్పాడు.

"మహారాజా! మనము పరాక్రమము ప్రదర్శించి జయించలేదు.

ఉపాయంలో అదీ కుటిలోపాయంతో వారి కోటను వశపరచుకున్నాం. అది తప్పు. అందుచేత కర్పూరద్వీపానికి మేఘవర్ణుణ్ని రాజును చేసే యోచన మానుకోండి. ఉత్తముడయిన హిరణ్యగర్భునితో సంధి చేసుకోండి."

మంత్రి మాటలు విన్న చిత్రవర్ణుడు తలపంకించి మేఘవర్ణునితో ఇలా అన్నాడు :

"మేఘవర్ణా నువ్వు హిరణ్యగర్భుని ఆస్థానంలో వుండివచ్చావు గదా అతని గుణగణాలేమిటి? అతనితో స్నేహం మంచిదేనా?"

చిత్రవర్ణుని ప్రశ్నకు మేఘవర్ణుడు ఇలా సమాధానం చెప్పాడు.

"మహాప్రభూ! హిరణ్యగర్భుడు ఉదాత్తచరితుడు, బలవంతుడు, పరాక్రమశాలి, సచ్ఛీలుడు, వినయవంతుడు, మాటతప్పని ధీరుడు. విశేషించి దయార్ద్ర హృదయుడు, ఆయన మంత్రి సర్వజ్ఞుడు. మహాపండితుడు, యుక్తాయుక్త వివేచనాశీలుడు. తొందరపాటు లేని మేధావి."

మేఘవర్ణుని మాటలు విని చిత్రవర్ణుడు "అంత తెలివైనవాడు నీ మోసపు మాటలు యెలా నమ్మాడు?" అని ప్రశ్నించాడు.

అందుకు మేఘవర్ణుడు చిరునవ్వు నవ్వి "ప్రభూ! ప్రమాదో ధీమతామపి అని పెద్దల వచనం. ఎంతటివారైనా పొరపాటు చేయక మానరు. తప్పుఅంచనాలు వేయకపోరు. నా విషయంలో అదే జరిగింది." అని చెప్పాడు. అప్పుడు దూరదర్శి ఇలా అన్నాడు :

"ప్రభూ! జరిగిపోయినదాన్ని గురించి విచారించి లాభంలేదు. జరగవలసినదాన్ని గురించి ఆలోచించండి! నా అభిప్రాయం ప్రకారం హిరణ్యగర్భునితో మీరు సంధిచేసుకోవడం మంచిది. అటువంటి ఉత్తములతో స్నేహం అన్ని విధాల శ్రేయస్కరం"

మంత్రి మాటలు విని చిత్రవర్ణుడు "ఆ కార్యభారం నువ్వే వహించు, రాయబారిగా వెళ్ళి హిరణ్యగర్భునితో మాట్లాడి ఉభయుల మధ్య రాజీ కుదుర్చు, ఉభయరాజ్య క్షేమాన్ని ఆశించి సంధి చెయ్యి—"అని ఆజ్ఞాపించాడు.

దూరదర్శి మాటలు విని హిరణ్యగర్భుడు యెంతో ఆనందించాడు.

"యుద్ధంలో వోడిపోయిన మేము రాయబారానికీ, మరల యుద్ధానికి తడపడవలసినవారం. కాని మీ రాజు విజ్ఞతతో ఎటువంటి వైపరీత్యము జరగరాదని ముందే మిమ్ము రాయబారిగా పంపటము యెంతో ఆనందింపదగింది. వారితో స్నేహం మాకు ఇష్టమే. మా సర్వజ్ఞులవారి అభిమతము కూడా అదే" అని హిరణ్యగర్భుడు అన్నాడు.

ఆపై దూరదర్శి ఇలా అన్నాడు- "మహారాజా! సంధులు పదహారు రకాలున్నాయి. కాని వాటిలో ముఖ్యమైనవి నాలుగురకాలు. అవి : 1. పరస్పర సహకారము 2. స్నేహము 3. వినయము 4. బహుమానము. వీటిలో ప్రస్తుతం మన రెండు రాజ్యాలమధ్య బహుమాన పూర్వకమయిన సంధి జరగాలి. అదే కాంచన సంధి, అంటే బంగారము ఇచ్చి సత్కరించడము."

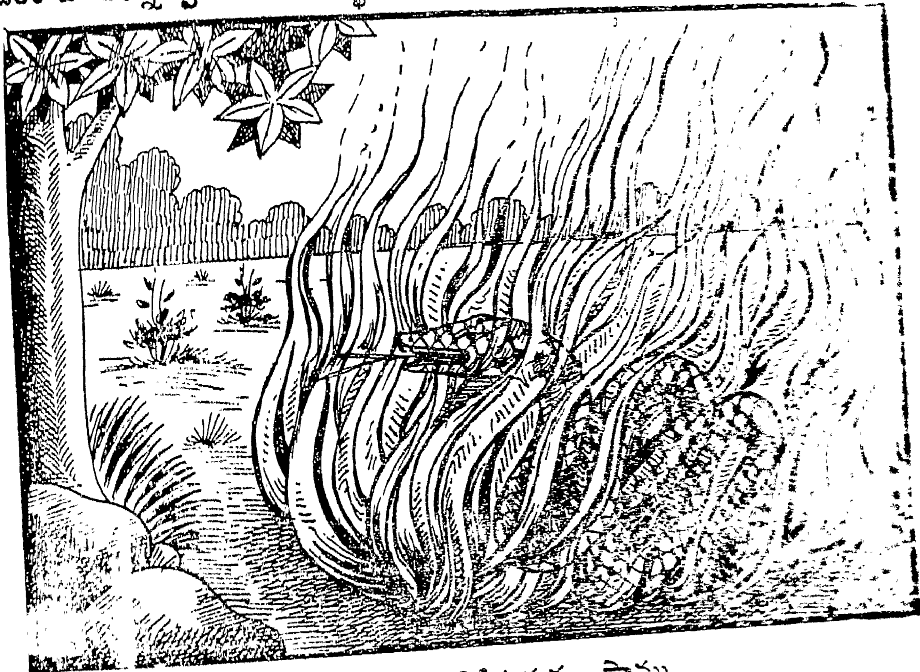
దూరదర్శి మాటలు విని హిరణ్యగర్భుడు భటులచే బంగారు ఆభరణాలు తెప్పించాడు. దూరదర్శిని సత్కరించాడు. అభిమానించారు, విందు వినోదాలు చేయించారు! చిత్రవర్ణునికి కానుకలు పంచారు. ఆ తర్వాత దూరదర్శి సూచన మేరకు సర్వజ్ఞుడు జంబూద్వీపము వెళ్ళాడు.

అక్కడ చిత్రవర్ణ మహారాజు సర్వజ్ఞమంత్రికి సకలవిధాల రాజమర్యాదలతో సన్మానించాడు. హిరణ్యగర్భునికి ఇవ్వవలసినదని బంగారు పళ్ళెంలో ముత్యాలు, రత్నాలు కానుకలు పంపాడు.

ఆ తర్వాత ఒకనాడు పరివారంతో చిత్రవర్ణుడు కర్పూరద్వీపంవచ్చాడు. హిరణ్యగర్భుడు తన జలపక్షి పరివారం యెదురేగి స్వాగతం చెప్పాడు. వీరిరువురి మధ్య 'కాంచనసంధి' కుదిరిందని తెలియని సింహళరాజు మహాబలుడు, తన సైన్యంతో అదే సమయానికి కర్పూరద్వీపము వచ్చాడు.

పాము బుద్ధి

పాముకు పాలుపోసి పెంచినా. అది విషాన్నే కక్కుతుంది. అది పాము బుద్ధి. దానికి మంచితనం కృతజ్ఞత అనే భావాలే ఉండవు. ఈ నీతిని చెప్పే కథను దూరదర్శికి చెప్పాడు. మేఘవర్ణుణ్ని కర్పూర ద్వీపానికి మహారాజును చేస్తానని నెమలిరాజు అన్నప్పుడు కుటిలబుద్ధి అయిన ఆ కాకికి రాజ్యాధికారం ఇవ్వాలన్నని

మంటలలో కాలిపోవుచున్న పాము

దూరదర్శి హెచ్చరించాడు. కుటిలుడు పామువంటి వారని చెప్పాడు. పాము స్వభావం గురించి ఈ నీతి కథ వివరించాడు.

హిమాలయ పర్వత ప్రాంతం అది. అక్కడ ఒక అడవిలో పాము నివ సిస్తోంది. ఒకసారి ఆ అడవిలో ఒకచోట నిప్పు అంటుకొంది. అది పెరిగి...

ఎక్కువగా ఉన్నచోట కావడంవలన మంటలు త్వరత్వరగా వ్యాపించాయి. పాము ఎటూ తప్పించుకోలేకపోయింది. ప్రాణభయంతో విలపిస్తూ ఉంది. ఇంతలో అటు వైపుగా బ్రాహ్మణుడు ఒకడు వచ్చాడు, అతణ్ని చూసి పాము ఇలా అంది.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా నువ్వు నా ప్రాణాలు కాపాడ పుణ్యంకట్టుకో. నా పాలిటి దేవుడివి నువ్వు. పైకి వచ్చాక నిన్ను నేను ఏమీ చేయను,"

పామును రక్షించుచున్న బ్రాహ్మణుడు

పాము ప్రార్థన, దీనాలాపన విని బ్రాహ్మణుడి మనసు కరిగింది. ఆపదలో వున్నవారిని కాపాడటం తన విధి అని తలచాడు. వెంటనే తన చేతి సంచి కర్రకు తగిలించి మంటలమధ్య దూర్చి పాము దగ్గరగా పట్టుకొన్నాడు. పాము

చరచరా ఆ సంచిలోకి దూరింది. బ్రాహ్మణుడు ఆ సంచిని తీసుకొని దూరంగా వెళ్ళి అక్కడ పామును విడిచిపెట్టాడు.

ఆపద గడిచి బయటపడగానే పాము పడగ విప్పింది. బ్రాహ్మణుడు భయపడ్డాడు. "ఓయీ పామూ! ఎంత కృతఘ్నురాలివి నువ్వు. నీకు ఉపకారంచేసిన నన్ను కాటు వేయాలనుకొంటున్నావా? నీకు నేను చిక్కనులే" అని బ్రాహ్మణుడు వేగంగా పరుగెత్తసాగాడు.

అప్పుడు పాము "ఓయీ బ్రాహ్మణుడా! మీ మనుషులు మాత్రంతక్కువ వారేమిటి? మేము కనిపిస్తే చాలు కర్రలతో, బరెనలతో కొట్టి చంపుతారు. అందుకే నిన్ను విడిచిపెట్టను" అంటూ అతడిని వెంబడించింది.

బ్రాహ్మణుడు పరుగు పెడుతున్నాడు. పాము "చరచర" పాకి అతడిని వెంబడిస్తోంది.

ఇంతలో వారికి ఒక నక్క ఎదురుపడింది. ఇద్దరూ ఆగిపోయారు సంగతేమిటని అడిగింది. బ్రాహ్మణుడు జరిగిన సంగతి చెప్పాడు. నక్క అంతా విని కొంతసేపు ఆలోచించింది. "ఈ పాము పాపం వెర్రిబ్రాహ్మణున్ని చంపాలనుకొంటోంది. దీనికి తగిన శాస్తి చేయాలి" అని నక్క ఒక ఆలోచన చేసి యిలా అంది :

"మీరు చెప్పింది నాకేమీ అర్థంకాలేదు. ఏం జరిగిందో చేసి చూపండి."

నక్క ఆ మాటనగానే బ్రాహ్మణుడు కర్రకు పంచి తగిలించి క్రింద పెట్టాడు. పాము దానిలోకి దూరింది. బ్రాహ్మణుడు ఆ సంచిని, కర్రను పట్టుకొని మంటల దగ్గరకు వెళ్ళాడు. నక్క అనుసరించింది.

అక్కడ బ్రాహ్మణుడు కర్రను మంటలలోనికి పోనిచ్చి క్రిందఆన్చాడు. పాము "చరచర" పాకి క్రిందకు వచ్చింది. బ్రాహ్మణుడు సంచి కర్రచే బయటకు తీసివేశాడు.

మంటలు చుట్టుముడుతున్నాయి. వేడికి పాము విలవిలలాడుతోంది' బ్రాహ్మణుడు మరల దానిని బయటకు తీయబోయాడు. అప్పుడు నక్క యిలా అంది :

"వెర్రి బాపనయ్యా! ఆ పాము నిన్ను కరవబోయింది. మళ్ళీ బయటకు

నక్కకు వివరించుచున్న బ్రాహ్మణుడు

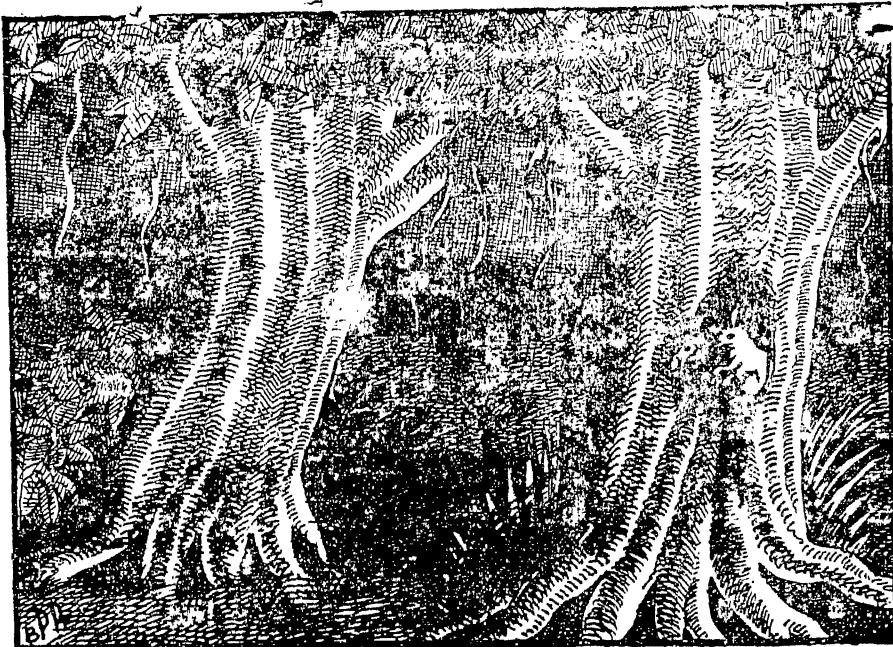
తీసే ప్రయత్నం ఎందుకుచేస్తావు? దానికి శాస్తిచేయడానికే ఈ ఎత్తు వేశాను. పద! పద! ఇంటికి వెళ్ళు."

నక్క మాటలు విని బ్రాహ్మణుడు ఇంటికి వెళ్ళిపోయాడు. నక్క తన దారిన తాను వెళ్ళిపోయింది, పాము మంటలలో పడి కాలిపోయింది.

అందుచేత దుష్టులతో చెలిమి, వారికి అధికారం ఇవ్వడం మంచిది కాదని ఈ కథ హెచ్చరిస్తుంది.

పిల్లికి అధికారం

పిల్లికి అధికారం ఇస్తే, అది ప్రాణాలు తీస్తుంది. అంతే అల్పుడు

పక్షి తొర్రలో జొరబడిన కుందేలు.

నీచుడు అయినవారికి అధికారం ఇస్తే ముప్పు వస్తుందని హెచ్చరించే ఈ కథను కూడా దూరదర్శి తన రాజైన చిత్రవర్ణునికి చెప్పాడు.

ఒక పెద్ద చెట్టు తొర్రలో "కపింజలం" అనే పక్షి నివసిస్తుండేది. ఒక నాడది ఆహారం సంపాదన చేసుకొని తిరిగి వచ్చేసరికి, ఆ తొర్రలో దీర్ఘకర్ణుడు

అనే కుందేలు వుంది. ఎంత సేపటికి అది కదలలేదు. పైగా సొంత ఇంటిలోవలె పడుకొంది. అప్పుడు కపింజలం ఇలా అంది :

"దీర్ఘకర్ణా! ఇది నా ఇల్లు. నువ్వు ఆక్రమించావేం? లే! వెళ్ళు."

కపింజలం మాటలు విని కుందేలు ఇలా అంది :

"ఓయీ కపింజలమా! చెట్టుతొర్రలు, నీటి చెరువులు ముందుగా ఎవరు స్వాధీనం చేసుకొంటే వారివే అవుతాయి. వీటిపై ఎవరికి శాశ్వత అధికారంలేదు."

కుందేలు మాటలకు కపింజలం ఎంతో బాధపడింది. వాదులాడింది. చాలా కాలంనుంచి ఆ తొర్రలో తాను ఉంటున్నానని ఋజువు—సాక్ష్యాలు ఏ కరువు పెట్టింది. అయినా దీర్ఘకర్ణుడు వినలేదు. చివరకు కుందేలు ఇలా అంది.

"నా మాట నమ్మకం లేకపోతే ఇక్కడకు సమీపంలో ధధీకర్ణుడు అనే పిల్లి ఉంది. అది గొప్ప విద్వాంసురాలు. దానికి ఫిర్యాదు చేద్దాం. అది తీర్పు ఎలా చెబితే అలా చేద్దాం."

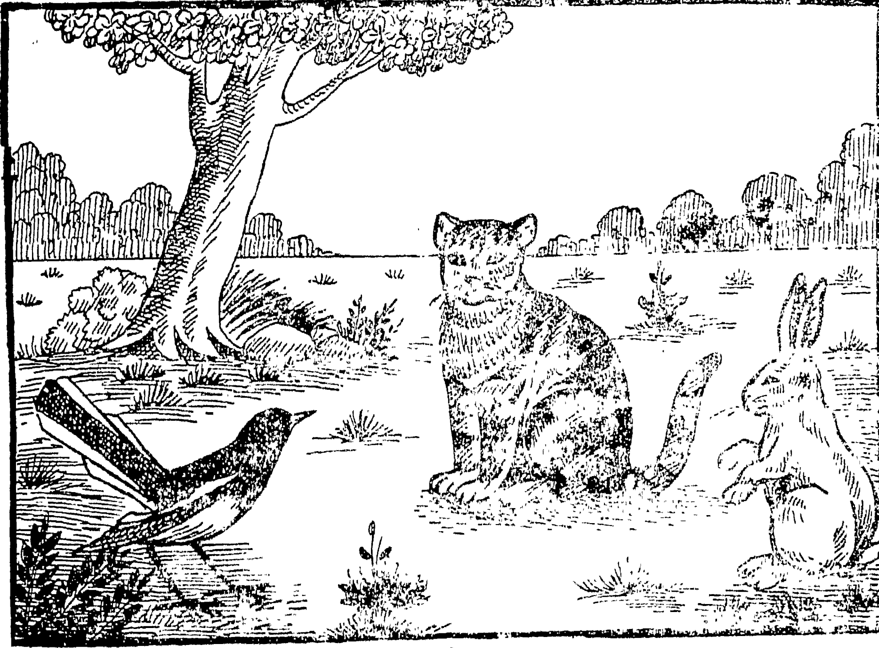
కుందేలు మాటలు విని కపింజలం "అయ్యయ్యో! మణి ధరించినపామును ఎవరైనా చేరదీస్తారా? పండితుడైనా సరే నీచ జాతివాడి దరి చేరరాదు. ఆ పిల్లి నీచ కులానికి చెందినది. పైగా మాంసాహారి. దానిని నమ్మరాదు" అంది అందుకు కుందేలు పకపక నవ్వింది. చెవులు అటు ఇటు ఆడించి కపింజలాన్ని వేళాకోళం చేసి ఇలా అంది-

"నీకు ఈ తొర్ర కావాలంటే పిల్లి తీర్పు కోరదాం. లేకంటే నీ దారిన నువ్వు పో."

విధిలేక కపింజలం కుందేలు షరతుకు ఒప్పుకుంది. ఇద్దరూ కలిసి నెమ్మదిగా పిల్లి దగ్గరకు వెళ్ళారు. నమస్కరించారు. సంగతి చెప్పారు. ఆ పిల్లి పేరు ధధీకర్ణుడు. అంటే దాని చెవులు పెరుగువలె తెల్లగా వుంటాయని అర్థం.

పిల్లి కపింజలం మాటల్ని, ధధీకర్ణుడి వాదాన్ని వింది తల పంకించింది. నాలుకతో మీసాలు సవరించుకొంది. గుడ్లు అటు ఇటు తిప్పింది. క్షణకాలం ఆలో చిస్తున్నట్లు కళ్ళుమూసుకుని తెరిచి, ఆ రెండింటిని చూసి ఇలా అంది.

"చిరంజీవులారా! వయసుచే, అనుభవంచే పండిపోయిన వాడను. నా

పిల్లికి చెప్పుచున్న పక్షి, కుందేలు

మాటలు వినండి. దగ్గరగా రండి. నేను మిమ్ము ముట్టను మాంసాహారం మాని వేశాను. శాఖాహారినై ముని వృత్తిని అవలంభిస్తున్నాను."

ధధీకర్ణుడు మాటలు విని నమ్మి కపింజలం. దీర్ఘకర్ణుడు దాని దగ్గరగా వచ్చాయి, అప్పుడు పిల్లి మరల ఇలా చెప్పింది :

"వత్సలారా! ఈ శరీరం శాశ్వతమైంది కాదు. ఏదో ఒకనాడు నశించి పోయి బూడిద అయిపోతుంది. అందుచేత ఈ గూడు శాశ్వతం అని భావించడం మూర్ఖత్వం, చివరకు మనతో వచ్చేది మంచి మాత్రమే. అందుకే బ్రతికివున్నప్పుడే పరోపకారం చేయాలి, ధర్మచింతనతో మెలగాలి."

పిల్లి అరమోడ్పు కళ్ళతో చెపుతున్న వేదాంత విషయాలను కపింజలం, దీర్ఘకర్ణుడు వినసాగారు.

దీర్ఘకర్ణుని, ధధీకర్ణుడు ఎతుకొని పోవుట

వారు తన మాటలనే వింటూ పరిసరాలను మరచిపోతున్నారని పిల్లి పసి కట్టింది. వారిని యింకా తన మాటల మైకంతో ముంచాలని ఇలా అంది :

"వెన్నెముక నిచ్చి దధీచి, మాంసాన్ని కోసి పంచిపెట్టి శిబి. మంచినీళ్ళు యిచ్చి రతిదేవుడు దానశీలురయ్యారు. కీర్తిపంతులయ్యారు. కవచ కుండ

లాభు ఇచ్చి కర్ణుడు యశఃకాయుడయ్యాడు. అందుచేత దానంద్వారానే ఏ జీవి అయినా జన్మను ధన్యం చేసుకోవాలి."

పిల్లి మాటలతో కపింజలం, దీర్ఘకర్ణుడు మైమరిచారు. అలా మాటలను చెపుతూ, చెపుతూ ధధీకర్ణుడు అవి ఏమరుపాటుగా ఉన్నాయని రూఢి చేసుకొని హఠాత్తుగా రెండింటిని ఒడుపుగా పట్టుకుని చంపి తినేసింది. అందుచేత అల్పునకు, నీచునకు అధికారం ఇవ్వరాదు.

పే ల పిం డి

"పేరాశ పేలపిండిలా ఎగిరిపోతుంది. అసలు ఆశే పనికిరాదు. పైగా దుష్టస్వభావం గలవాడికి అధికారం ఇచ్చి ఆపై వాడినుంచి ఏదో లాభం ఉంటుం దని ఆశించటం అనలే పనికిరాదు" మేఘవర్ణుకి కర్పూరద్వీపాన్ని అప్పగిస్తానని అప్పుడు అతడు ఏదో తనకు లాభం చేకూరుస్తాడని చెప్పిన చిత్రవర్ణునితో దూర దర్శి ఈ మాటలు చెప్పి ఒక నీతికథ చెప్పాడు.

దేవీకొట్టమ్ అనే పట్టణంలో దేవశర్మ అనే బ్రాహ్మణుడు ఉండేవాడు. అతను పేదవాడు. బ్రాహ్మణార్థాలు చేసుకొని జీవయాత్ర సాగిస్తున్నాడు.ఒకనాడు అతను ఒక సంపన్న గృహస్థు ఇంటికి తద్దినం భోజనానికి వెళ్ళాడు. అక్కడి షడ్ర సోపేతమైన విందు భుజించారు. పీకవతకు పరమాన్నం త్రాగాడు, పొట్టనిండా గారెలు భుజించాడు. ఆ యింటివారిచ్చిన పేలపిండిని కడవలో పోసుకుని ఇంటి దారి పట్టాడు.

కొంతదూరం వచ్చేసరికి ఆయాసం వచ్చింది. పైగా ఎంతగాఉన్నందున ఇక ప్రయాణం వేయలేననుకొన్నాడు. అక్కడ విశ్రమించాలని అటు యిటు చూశాడు. దగ్గరలో ఒక కుమ్మరి తాటాకు ఇల్లు కనిపించింది, ఆ తాటాకు ఇంటిలో చల్లగా విశ్రమించగవచ్చునని భావించి అక్కడకు వెళ్ళాడు.

బ్రాహ్మణుడి కష్టాన్ని అర్థంచేసుకొన్న కుమ్మరి అక్కడ విశ్రమించ మన్నాడు, బ్రాహ్మణుడు పేలపిండి కుండను కాళ్ళదగ్గర పెట్టుకొని అక్కడ విశ్ర మించాడు, అతని చుట్టూ కుండల బారులు ఉన్నాయి,

బ్రాహ్మణుడు పడుకొని ఆలోచించసాగాడు. ఈ పేలపిండిని అమ్మితే కొంత డబ్బు వస్తుంది. ఆ డబ్బుతో ముందుగా ఒక ఆవును కొంటాను, ఆ ఆవు

పేలపిండిని మోసుకొని పోవుచున్న బ్రాహ్మణుడు

పాలతో వ్యాపారం చేస్తాను. పైగా ఆవు కోడెదూడను పెడుతుంది. దాన్ని అమ్ముతాను. డబ్బు వస్తుంది. ఇంకా ఆవుల్ని కొంటాను. అవిచ్చే పాలని, పెయ్య దూడల్ని అమ్మి బాగా సంపాదిస్తాను. ప్రతియేటా డబ్బు పెరుగుతుంది. ధన వంతుణ్ణి అవుతాను. మేడ కొంటాను. పెళ్ళి చేసుకుంటాను. అన్ని సౌకర్యాలు అమర్చుకొంటాను. దాస, దాసీ జనాన్ని పెట్టుకొంటాను.

నా భార్య పిల్లల్ని సరిగా చూడకపోతే ఇలా తన్నుతాను-అని బ్రాహ్మణుడు పేలపిండి కుండను, అక్కడి కుండలను ఆవేశంతో తన్నాడు, అవన్నీపగిలిపోయాయి. పేలపిండి మట్టిపాలైంది. బ్రాహ్మణుడి ఆశలు అడియాశలయ్యాయి. పైగా కుండలు బద్దలుకొట్టినందుకు కుమ్మరి నిందించాడు. అందుచేత పేరాశ పనికిరాదని ఈ కథ చెపుతుంది.

మేక — కుక్క

మోసం మాటలతో మేకను, కుక్కను మేక అని ఒప్పించవచ్చు. హిరణ్యగర్భుడు. సర్వజ్ఞుడు నిన్ను ఎలానమ్మారని చిత్రవర్ణుడు అడిగినప్పుడు మేఘవర్ణుడు

మేకను తీసుకొని వెళ్ళుచున్న బ్రాహ్మణుడు

ఈ నీతికథ చెప్పాడు. మంచివాడిని సులభంగా మోసంచేయవచ్చునని పైగా నలుగురు చెప్పినమాట నీతిగా నిజంగా చెలామణి అవుతుందని మేఘవర్ణుడు ఈకథ చెప్పాడు.

ఒక గ్రామంలో ఒక బ్రాహ్మణుడు. అతను బాగా చదువుకున్నాడు. కాని లౌక్యం తెలిసినవాడు కాదు. వెర్రిబాగులవాడు. నలుగురూ ఏం చెపితే అదే నిజం అని నమ్మే అమాయకుడు.

ఒకరోజున ఆ బ్రాహ్మణుడు యజ్ఞం చేయాలని అనుకున్నాడు. మంచి

మొదటిదొంగ ఏమండీ పంతులుగారు నల్లకుక్కను తీసుకొని వెళుచున్నారే అనుచున్న దొంగ

మేకను కొనుక్కొని పట్టణంనుండి వస్తున్నాడు. అడవి దారిగుండా ప్రయాణిస్తున్నాడు, నలుగురు దొంగలు ఆ బ్రాహ్మణుణ్ని మోసం చేయాలని, ఆ మేకను దొంగిలించుకొని పోవాలని ఆలోచించి ఒక పథకం వేశారు. నలుగురు నాలుగుచోట్ల దూర దూరంగా నిలిచారు.

బ్రాహ్మణుడు మేకను తీసుకొని వడివడిగా వెళుతున్నాడు. ఒకచోట మొదటిదొంగ ఎదురుపడ్డాడు.

"అదేమిటి బ్రాహ్మణుడుగారూ! నలుపు కుక్కను తీసుకువెళుతున్నారు? మీరు శాస్త్రాలు చదివినవారు కద! కుక్కను ముట్టుకోవచ్చునా? అని దొంగ ముక్కున వేలు వేసుకున్నాడు. అప్పుడు బ్రాహ్మణుడు నవ్వి "ఓరీ వెర్రిబాగుల వాడా! నీ కళ్ళు సరిగా కనిపించడంలేదా? ఇది జాతిమేక. యజ్ఞానికి సంతలో కొని తీసుకువెళుతున్నా" అని మందలించి వెళ్ళాడు. కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి రెండవ దొంగ ఎదురుపడ్డాడు.

"అదేంటి పంతులుగారూ! నల్లకుక్కను తీసువెళుతున్నారు? మీ వాళ్ళెవ రైనా చూస్తే వెలివేస్తారు" అని బ్రాహ్మణుని సమాధానానికై ఎదురుచూడక వెళ్ళి పోయాడు ఆ రెండవదొంగ. బ్రాహ్మణునికి కొంచెం అనుమానం కలిగింది, కాని అనుమానం మంచిదికాదని ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు.

కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి మూడవదొంగ ఎదురుపడి "పంతులుగారూ ఏ సంతలో కొన్నారీ కుక్కని? మా భలేగా వుంది" అని వేళాకోళంగా అన్నాడు. బ్రాహ్మణునికి కోపం వచ్చింది. "ఏం వేళాకోళంగా ఉందా? ఇది జాతిమేక" అని వాడిని కసురుకొని ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు. అతనిలో ఆలోచన బయలుదేరింది.

'ఒకడు కాదు, ఇద్దరుకాదు, ముగ్గురు మోతుబరులు దీన్ని కుక్క అన్నారు. నిజంగా ఇది కుక్కేనేమో?' అనుకుంటూ కొంతదూరం వెళ్ళేసరికి నాలుగవ దొంగ కనిపించాడు.

"ఏంటి బాపనయ్యగారూ! మరీ ఇంత అమయకులా? కుక్కకి. మేక! తేడా తెలీదా? నల్లకుక్కని మీకెవడంటగట్టాడు? అయ్యయ్యో! ఎంత అపచారం?

బ్రాహ్మణుడు ఈ మాటలు విని కంగారుపడ్డాడు. 'దీన్ని కుక్క అని ఇప్పటికి ముగ్గురు చెప్పారు ఇతను నాలుగవవాడు. నిజంగా ఇది కుక్కే. సందేహం లేదు. నన్ను సంతలో వాళ్ళు మోసగించారు. ఈ కుక్కతో ఊరిలోకి వెళితే స్వజాతివారు వెలివేస్తారు. దీన్ని వదలివేస్తాను,

ఇలా ఆలోచించి బ్రాహ్మణుడు ఆ మేకను అక్కడవదలివెళ్ళిపోయాడు.

దొంగ ఆ మేకను తీసుకొని గబగబ నడిచివెళ్ళి తన మిత్రుల్ని కలును కున్నాడు.

"నలుగురాడిన మాట నీతి అవుతుంది. మంచిమాటలతో ఎవరినయినా

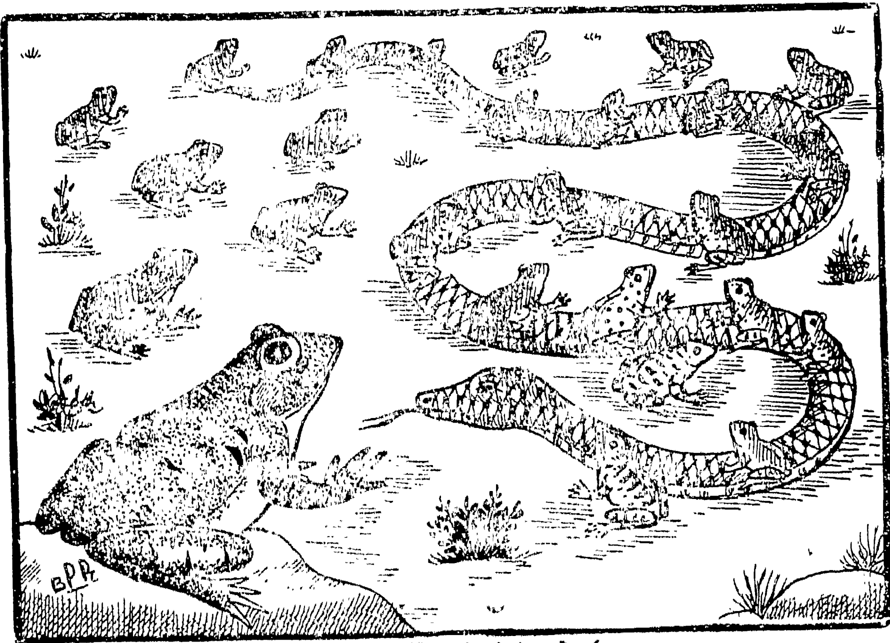
మేకను వదలి వెళ్ళిపోవుచున్న బ్రాహ్మణుడు, మేకను పట్టుకొన్న దొంగ

సరే మోసగించవచ్చు. హిరణ్యగర్భుణ్ని అలాగే మంచి పలుకులతో మోసగించ వచ్చును" అని మేఘవర్ణుడు ఈ కథ చెప్పాడు.

అంతేకాదు మంచిమాటలు చెప్పి వాటితో మసలి మన పని చేశాను కద. అలాగే పూర్వం పాము ఒకటి కప్పల్ని మోసగించిన కథ చెపుతాను అని మేఘ వర్ణుడు ఆ వివరం చెప్పాడు.

అయోమయం కప్పలు

అవసరం వచ్చినపుడు శత్రువును కూడా ఎంతగానో సేవించాలి, నేను అలాగే సేవించాను. చివరకు వారి కోటకు నిప్పుపెట్టాను, పూర్వం ఒక పాము కూడా అలాగే శత్రువుల్ని మోసి చివరికి వాటిని భక్షించింది అని మేఘవర్ణుడు చిత్రవర్ణునకు ఆ కథ ఇలా వివరించాడు.

కప్పలను మోయుచున్న పాము

ఒక పెద్ద చెరువు వుంది. దానిలో చాలా కప్పలు ఉన్నాయి, ఆ పరిసరాలలో ఒక పాము తిరుగుతుండేది. దాని పేరు మందవిషం. అది ముసలిదయింది. ఎక్కువ శ్రమపడి ఆహారం సంపాదించుకోలేకపోతోంది. అందుచేత ఆ కప్పల దగ్గరకు వచ్చి ఇలా అంది :

"ఓ కప్పలారా! నేను మహాపాపం చేశాను. అదేమంటే ఒక బ్రాహ్మణ బాలుణ్ని కాటు వేశాను. అతడు నేలకూలాడు. అప్పుడు అతని తండ్రి వచ్చి నన్ను శపించాడు."

"ఏమని శపించాడు?" అని కప్పలు అడిగాయి.

"నీవు భక్షించే కప్పల్ని తినక, వాటినే నీ భుజాన నిలుపుకొని తిప్పు. అదే నీకు శిక్ష అని బ్రాహ్మణుడు నాకు శాపం యిచ్చి తన కొడుక్కి పాము మంత్రం వేసి బ్రతికించుకొని వెళ్ళిపోయాడు."

"నేను అటు యిటు తిరుగుతూ యిటు వచ్చాను. ఇక్కడ మీరు కనిపించారు, మీకు సేవచేసే భాగ్యం కలిగించి నాకు శాప విమోచనకు అవకాశం కలిగించండి" అని పాము ప్రార్థించింది.

పాము మాటలకు కప్పల రాజు జలపాదుడు యెంతగానో బాధపడ్డాడు. "పాపం ఆ పామును ఆదుకుందాం" అని తన ప్రజలకు చెప్పాడు. అవి అంగీకరించాయి.

జలపాదుని ఆజ్ఞ ప్రకారం పాము నీటిలోకి దిగింది. జలపాదుణ్ని, అతడి మంత్రులను నడ్డిపై ఎక్కించుకుని చెరువంతా ఈదింది. మధ్యాహ్నం అయింది. అప్పుడు పాము ఒక చోట ఆగిపోయి ఆయాసపడసాగింది. దాని అవస్థ చూసి జలపాదుడు సంగతేమిటని అడిగాడు.

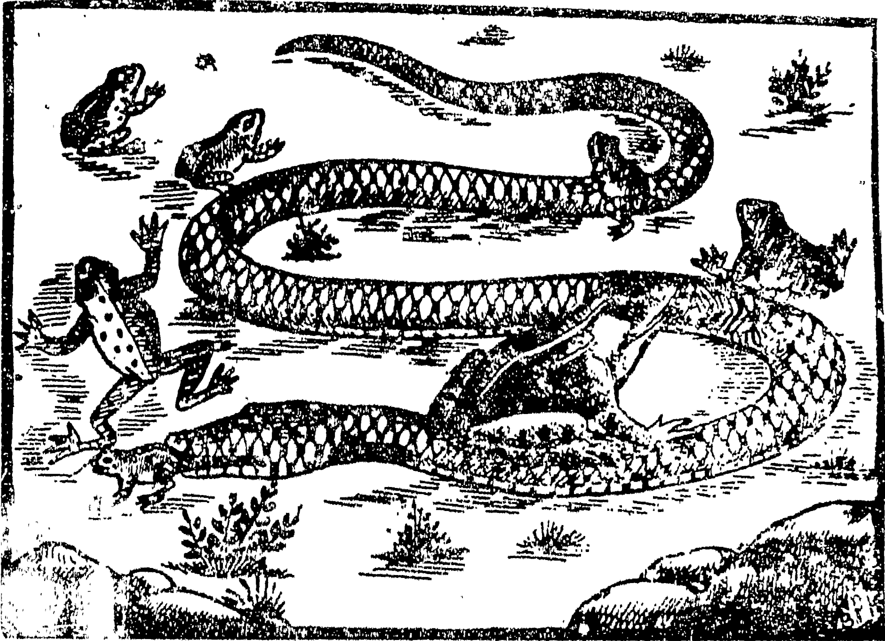
"ఏముంది జలపాదా! నిన్నటినుండి ఆహారం లేదు, నీరసంగా వుంది" అంది మందవిషం.

అప్పుడు జలపాదుడు ఇలా అన్నాడు.

"ఓయీ పామూ! అటుపోయి కొన్ని కప్పల్ని తినరా. నీ ఆకలి తీరుతుంది.

కప్పలరాజు ఆనతి ప్రకారం పాము జరజర ఈది అటువైపు వెళ్ళింది. కడుపునిండా చిరుకప్పల్ని తింది. మరల వచ్చి కప్పరాజును, మంత్రులను వీపు మీద కూర్చుండ బెట్టుకొని మరల చెరువులో విహారయాత్ర చేయించింది.

ఇలా రోజులు గడిచాయి. రోజూ ఇదే తంతు జరిగింది. చెరువులో

కప్పలను తింటున్న పాము

కప్పలు అన్నీ పాముకు ఆహారం అయ్యాయి. ఇక జలపాదుడు, అతడి మంత్రులు మిగిలారు. ఒకనాడు మందవిషం అతి నేర్పుగా జలపాదుణ్ణి అతని మంత్రుల్ని కడుపార భక్షించాడు.

తెలివైన కోతి

అవసరం వచ్చినప్పుడు శత్రువునైనా సరే సేవించాలని ఈ కథ చెబుతోంది.

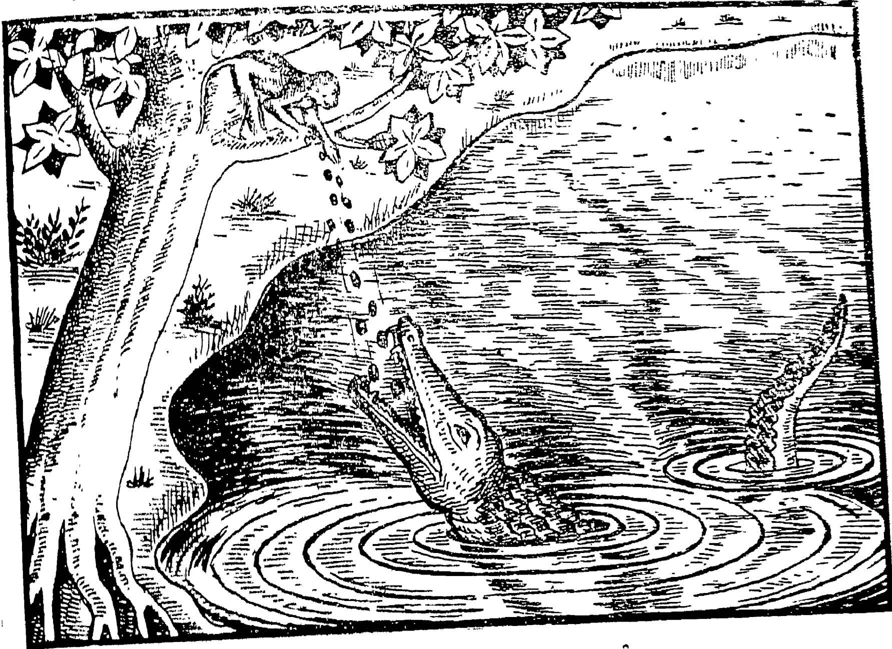
మోసం ఒక ఉపాయమే కాని ఆ మోసాన్ని గుర్తించే తెలివైనవారుంటే, అది నెరవేరదని హెచ్చరించే ఈ కథను మేఘవర్ణుడు తన రాజైన చిత్రవర్ణునికి చెప్పాడు.

ఒక అడవిలో యెన్నో కోతులు మందగా ఉంటున్నాయి. వాటిలోని ఒక కోతి పేరు బలవర్ధనుడు. అది తెలివైనది, చురుకైనది. అడవి అంతా తిరిగి రకరకాల కాయలు, పళ్ళు సంపాదించి తింటుండేది. ఒకనాడు అది అడవిలో తిరుగుతూ ఒక నది ఒడ్డున మేడిచెట్టును చూసింది. ఆ చెట్టునిండా పళ్ళున్నాయి. ఆ కోతి ఒక పండుకోసి రుచి చూసింది. యెంతో తీపిగా వుంది. అయితే ఆ పళ్ళు రుచి మరిగి బలవర్ధనుడు అక్కడే ఉండిపోయాడు.

పైగా ఒకసారి ఒక పండును నీటిలో వేశాడు. అది 'బుడుంగు' అని శబ్దంచేసి మునిగిపోయింది. కోతి ఆ శబ్దం విని మరీ మురిసిపోయింది. రోజూ కడుపు నిండా పళ్ళు తినడం, కొన్ని మేడిపళ్ళు నదిలోవేసి వినోదించటం దాని కార్యక్రమం అయింది. ఇలా రోజులు గడుస్తున్నాయి.

ఒకరోజు ఆ నదిలోనుంచి క్రకచము అనే మొసలి అటుగా వచ్చింది. మేడిపళ్ళు తింది. రుచిగా ఉన్నాయనుకొని అలా తింటూనే ఉంది. కొంతసేపటికి పళ్ళు తినడం ఆగిపోయింది. అప్పుడు మొసలి నీటిపైకి తేలింది. కోతిని చూసింది. కోతి మొసల్ని పరిశీలనగా చూసింది.

రెండింటికి కనుచూపుతోనే స్నేహం కుదిరింది, ఒకదానికొకటి పరిచయం చేసుకున్నాయి. పొగడుకొన్నాయి, జత కలుపుకొన్నాయి. మొసలి తన ఇంటిని మరిచిపోయి కోతి దగ్గరే ఉండిపోయింది. ఎన్నాళ్ళకు భర్త ఇంటికి రాకపోయేసరికి మొసలి భార్యకు దిగులు పెరిగింది. అది నదిలో వెదికింది. చివరకు కోతి దగ్గర ఆనందంగా ఉన్న భర్తను చూసి కోపగించి ఇంటికి వెళ్ళిపోయింది

మేడిపండ్లను నీటిలో వేయుచున్న కోతి

ఒకనాడు క్రకచానికి భార్య జ్ఞాపకం వచ్చింది. వెంటనే కొన్ని మేడిపళ్ళు పట్టుకొని ఇంటికి వచ్చింది. దూరాన్నించే భర్తను చూసిన ఆడ మొసలి వెంటనే ఇంటిలోనికి వెళ్ళిపోయింది.

క్రకచం భార్య దగ్గరకు వెళ్ళి కుశల మడిగాడు. మేడిపళ్ళు ఇచ్చాడు. ఆడ మొసలి కోపంగా చూసింది. బాధగా మూలిగింది మేడిపళ్ళు తిప్పికొట్టింది.

అప్పుడు క్రకచం భార్యను బతిమలాడి సంగతేమిటని అడిగాడు. అది మొసలి ఇలా అంది.

"నాకు జబ్బు చేసింది. కోతి గుండె తింటేనే కాని నయం కాదు. నీకేం ఇంటి గొడవ, ఇల్లాలి గొడవపడితే కదా!"

భార్య మాటలకు క్రకచం యెంతో బాధపడింది. తన తప్పిదానికి క్షమాపణ కోరింది. అప్పుడు ఆడ మొసలి ఇలా అంది.

"బాధపడినంత మాత్రాన నా జబ్బు నయంకాదు. నీ మిత్రుడు ఉన్నాడుగా. ఆ కోతిని తీసుకురా నా జబ్బు నయమవుతుంది."

భార్య మాటలను క్రకచం ముందు కొంచెం బాధపడింది. మిత్రుణ్ని బలిపెట్టడం దానికి ఇష్టంలేదు. కాని తప్పదు. భార్యను కాపాడుకోవాలి.

ఇలా ఆలోచించి క్రకచం మేడిచెట్టు దగ్గరకు వెళ్ళాడు. చాలా రోజులకు కనిపించిన మిత్రుణ్ని చూసి బలవర్ధనుడు కుశలం అడిగాడు. అప్పుడు మొసలి ఇలా అంది.

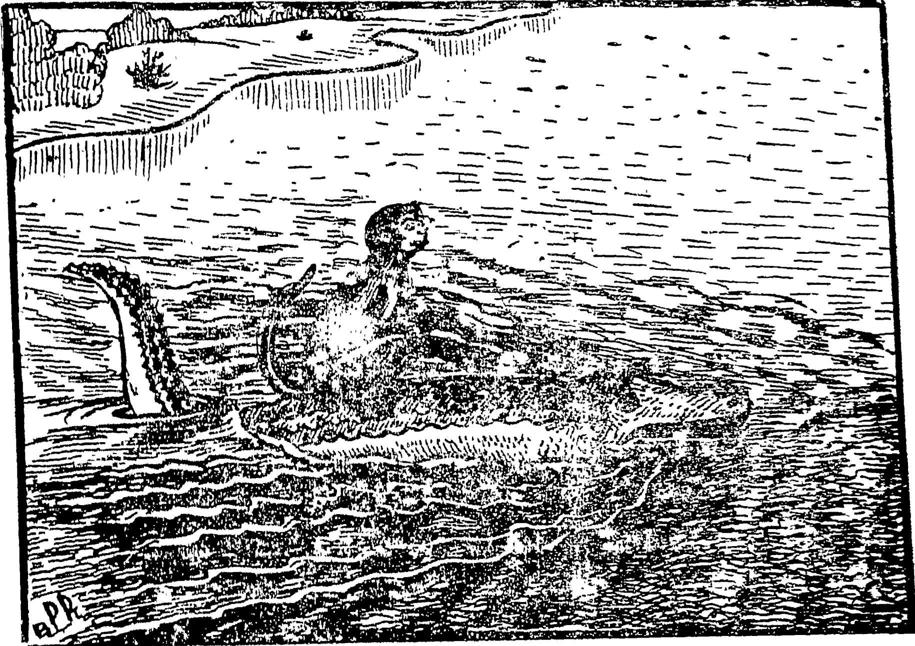
"మిత్రుడా! బలవర్ధనా! నేను కుశలంగా ఉన్నాను. నువ్వు క్షేమమే కదా! నీవంటి మంచి మిత్రుణ్ని తీసుకురాలేదని నా భార్య నన్ను మందలించింది. ఈనాడు నువ్వు మా ఇంటికి విందుకు రావాలి. చెట్టు దిగి నా వీపున కూర్చొంటే నిన్ను మా ఇంటికి తీసుకు వెళతాను.

మొసలి మాటలు నమ్మి కోతి యెంతో సంతోషించి చెట్టు దిగింది. గట్టు మీదనుంచి ఒక్క గెంతు గెంతి, మొసలి వీపున కూర్చున్నది. క్రకచం కొంత దూరం వేగంగా ఈదింది. అలా ఈదుతూ ఆలోచించింది.

"అయ్యో! బలవర్ధనుని వంటి మిత్రుణ్ని మోసగించి చంపవలసి వస్తున్నది కదా! ఎంత పాపం! ఏం చేయగలను. భార్య ప్రాణాలు కాపాడుకోటానికి ఇంతకన్నా వేరే ఉపాయమే లేదు. ఈ ప్రాంతములో ఎక్కడా కోతులు లేవు. విశ్వాసఘాతాన్ని ఎవరు హర్షించరు. నదీ ప్రవాహం మధ్యలో వున్నాము. కనుక

ఇప్పుడు ఈ సంగతి చెప్పేసిన నాకు అసత్యదోషం ఉండదు. కోతి ఈనదీప్రవాహం మధ్యనుంచి తప్పించుకో లేదు.'

ఇలా ఆలోచిస్తూ నెమ్మదిగా ఈదుతున్న మొసలిని కోతి యిలా ప్రశ్నించింది. "మిత్రమా! పరధ్యానంగాఉన్నావేం? ఇంతవరకు ఉత్సాహంగా, వేగంగా

మొసలి ఇంటికి వెళ్ళు కోతి

ఈదిన నువ్వు ఆకస్మాత్తుగా నెమ్మదిగా ఈదుతున్నావేం? విచారంగా కనిపిస్తున్నావేం?"

కోతి మాటలు విని మొసలి "మిత్రుడా! నా భార్యకు తగని జబ్బు చేసింది. కోతి గుండెను వండిపెట్టమని వైద్యులు చెప్పారట. నీకు ముందుగా యీ సంగతి చెప్పలేదని విచారిస్తున్నాను" అంది.

కోతికి తను వున్న పరిస్థితి అర్థం అయింది. తన మిత్రుడయిన మొసలి వంచన అర్థమయింది. మొసలి భార్య తన స్నేహాన్ని విడగొట్టాలని తలపన్నాగం పన్నిందని గ్రహించింది. తనను మోసం చేయాలనుకున్న ఆ మొసలిని మోసం తోనే బుద్ధి చెప్పాలనుకొని ఇలా అంది :

"అయ్యో! మిత్రమా! ఎంత పనిచేశావ్? నా గుండెను ఇవ్వడానికి నాకు అభ్యంతరం ఏమీలేదు. కాని ఉదయం ఆ గుండెను శుభ్రంచేసి యింటిలో పెట్టాను అది ఇప్పుడు నా దగ్గరలేదు. వెనుక వెనుకకు పద. చెట్టుపై ఉన్న గుండెను తీసుకువద్దాం."

కోతి మాటలు ఆంతర్యం తెలియక మొసలి వెనక్కు తిరిగింది. క్షిప్త కాలంలో చరచర చెట్టుమీదకు ఎక్కిపోయింది.

ఎంతసేపటికి క్రిందకు దిగిరాలేదు. మొసలి విసుగుచెంది కోతినిరమ్మని పిలిచింది. అప్పుడు బలవర్ధనుడు ఇలా అన్నాడు.

"ఓరీ మిత్రద్రోహి! భార్యమీది వ్యామోహంతో నన్ను చంపాలను కొన్నావు. నీకిదే శాస్తి. వెళ్ళు వెళ్ళు. గుండె యెక్కడయినా శరీరం బయట వుంటుందా? బుద్ధిమాలినవాడా! నీతో ఇక స్నేహం చేయను. నీ దారిన నువ్వు పో?"

మొసలి అవమానపడి, చేసేది ఏమీలేక ఇంటిదారిపట్టింది. బలవర్ధనుడు హాయిగా కాలం గడిపాడు. మోసాన్ని మోసంతోనే జయించాలని ఈ కథ నీతి.

గడుసు తాబేలు

గడుసుదనం ఉంటే ఎలాంటి మోసాన్ని అయినా జయించవచ్చునని చెప్పే ఈ కథను కూడా మేఘవర్ణుడే చెప్పాడు,

ఒక అడవి వుంది. ఆ అడవిలో ఒక చెరువుచుట్టూ చెట్లు పెరిగి, చల్లగా ఉంటుంది. అందుకని చెరువులో తాబేలు పైకి వచ్చి ఆ నీటిలో తిరుగుతుండేది.

అలా షికారు తిరుగుతుండగా నక్క ఒకటి అటుగా వచ్చింది. కుళ్ళిన మాంసాలు తిని నాలుక రుచి చచ్చిపోయింది. ఈవేళ ఈ తాబేలు మాంసం దొరికిందని ఆనందించింది. మాటువేసి తాబేలును పట్టుకొంది.

తాబేలుని కాళ్ళతో ఒడిసిపట్టుకున్న నక్క

తాబేలు వెంటనే తన తలను, తోకను, కాళ్ళను డిప్పలోనికి ముడుచుకొంది. తాబేలు పైన, క్రింద గట్టి పెంకు ఉంటుంది. దానినే డిప్ప అంటారు. అపాయం వచ్చినప్పుడు తాబేలు తన అవయవాలను లోపలికి లాగుకొని, తనను తాను రక్షించుకొంటుంది. ఇప్పుడూ అలాగే చేసింది.

నక్క మాత్రం దానిని వదిలిపెట్టలేదు. అటు యిటు తిప్పింది. అయినా మెత్తటి మాంసం దొరకలేదు. నక్కనుంచి ప్రాణాలు కాపాడుకోవాలని తాబేలు ఒక ఉపాయం ఆలోచించింది. తన మాంసం తినాలని తాపత్రయపడుతున్న నక్కతో తాబేలు ఇలా అంది :

"ఓయీ నక్కబావా! నేలమీద గాలి తగిలి చర్మం గట్టిపడిపోతుంది.

నీటిలో వదలగానే పారిపోవుచున్న తాబేలు

ఇక్కడ ఉన్నంతసేపు ఏకు నా మాంసం దొరకదు. నీటిలో నానపెట్టు. అప్పుడు చర్మం మెత్తబడుతుంది,"

తాబేలు మాటలు నమ్మి నక్క తాబేలుని చెరువులో వేసింది. అంతే, ఆ తాబేలు దబదబ ఈదుకొని [illegible]పోయి ప్రాణాలు కాపాడుకొంది.

తొందరపాటు తగదు

ఎంతటివారైనా తొందరపాటువలన నష్టపోయి దుఃఖిస్తారు కనుక తొందరపాటు తగదు అని బోధించే ఈ నీతి కథను చిత్రవర్ణుడికి ఆతని మంత్రి అయిన దూరదర్శి చెప్పాడు.

ఒక అగ్రహారంలో దేవశర్మ, యజ్ఞసేన అనే బ్రాహ్మణ దంపతులుండే

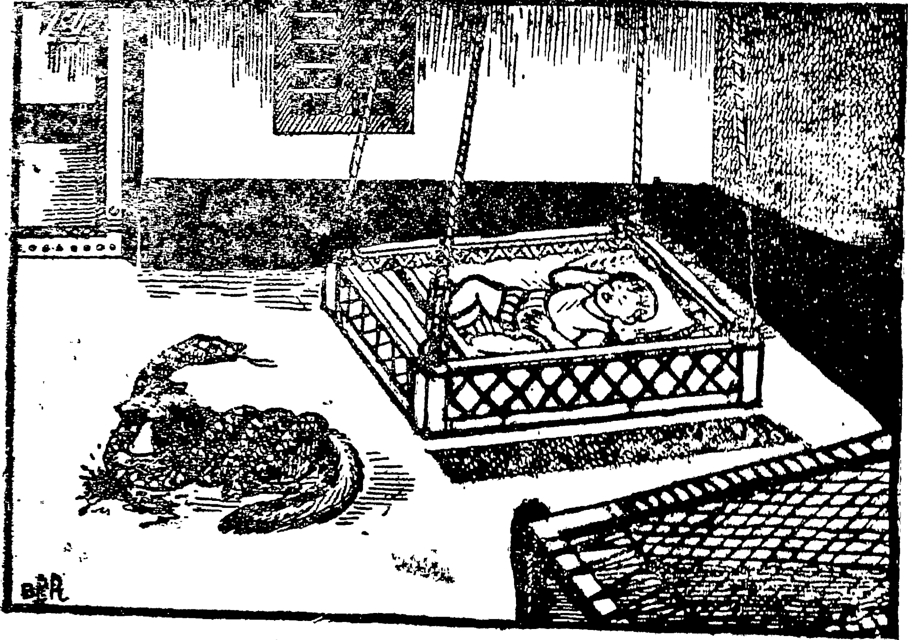

ఉయ్యాలలో బాబుని చూడమని ముంగిసతో చెప్పుచున్న బ్రాహ్మణుడు

వారు. వారికి చిన్నపిల్లవాడున్నాడు. ఇంటిలో వారు ముంగిసను పెంచుతున్నారు. అది చాలా మంచిది. ఒకనాడు దేవశర్మ ఏదో పనిమీద పొరుగూరు వెళ్ళాడు. యజ్ఞసేన చెరువుకు నీళ్ళకై వెళ్ళింది. ఇంటివద్ద ఊయలలో పిల్లవానిని పడుకో బెట్టింది, వాడు నిద్రపోతున్నాడు. ముంగిస వాకిలిలో కాపలా ఉంది.

ఇంతలో పైనుంచి ఒక పాము ఊయల మీదుగా ప్రాకసాగింది.

ముంగిస దానిని చూసింది. అది బాలుణ్ని కాటు వేయకుండా కాపాడా లని ముంగిస ఒక ఎగురు ఎగిరి పాముని పట్టుకుని క్రింద పారవైచింది. పాము బుస్సుమని లేచింది, ముంగిస దానిమీద వురికింది. రెండూ పోరాడాయి. చివరకు ముంగిస పామును చంపివేసింది.

పామును చంపుతున్న ముంగిస

నోటికి అంటినరక్తం నాకుతూ అది వీధి గుమ్మంవైపు వచ్చింది. ఎదురుగా యజమామరాలు వచ్చింది. ముంగిస నోటివున్న నెత్తురు చూసి ఆమె అనుమాన పడింది. పిల్లవాణ్ని చంపిందని భావించి చంకలోవున్న బిందెను ఆ ముంగిసపై వేసింది. ఆ దెబ్బకు అది చచ్చిపోయింది.

యజ్ఞసేన లోపలకు వెళ్ళి చూసేసరికి పిల్లవాడు ఊయలలో సురక్షితంగా వున్నాడు. అక్కడ నేలపై మూడు ముక్కలయిన పాము శరీరం వుంది. యజ్ఞసేన జరిగిన దానిని ఊహించుకొని తన తొందరపాటుతనం వలన మంచి ముంగిస చచ్చిపోయిందని విచారించింది.

అందుచేత "తొందరపాటు తగదు" అని యీ కథ హెచ్చరించింది.

ఇంతటితో "సంధి" ప్రకరణం, దానిలోని కథలు పూర్తి అయ్యాయి. 'లబ్ధనాశం' కథలు కూడా ఇంచుమించు ఇదే ఫక్కీలో వుంటాయి. వీటిని ఉపదేశించి విష్ణుశర్మ సుదర్శన మహారాజుగారి మగపిల్లల్ని ధీరులుగా, విజ్ఞాన వంతులుగా తయారుచేశాడు.

నాటినుంచి నేటివరకూ ఇకముందుకూడా పంచతంత్ర కథల్ని చెప్పుకొంటూనే వుంటారు. ప్రపంచ కథాసాహిత్యంలో పంచతంత్రానిది వొక విశిష్టస్థానం అందుకే వీటిని మరల అవధరిస్తూనే వుంటారు. స్వస్తి.

ఖలేపక్షులు

"మిత్రలాభం, మిత్రభేదం" ప్రకరణాలలో జంతువులు ప్రధానభూమిక నిర్వహిస్తాయి. వాటి పేర్లు వివరణలు తెలుసుకుందాం.

హిరణ్యగర్భుడు : హంస. ఇది జల పక్షులకు రాజు. పొట్టనిండా బంగారము వున్న వాడని అర్థం. అంటే ఉత్తముడని భావం.

సర్వజ్ఞుడు : ఇది సారపక్షి. హిరణ్యగర్భుని మంత్రి, సకల విషయాలు తెలిసిన వాడు.

దీర్ఘముఖుడు : ఇది కొంగ. పొడవైన ముఖం కలవాడని అర్ధం. పండితుడు.

వీరవరుడు : ఇది సారసపక్షి. యుద్ధవిద్యలు నేర్చినదిట్టు!

ధవళాంగుడు , ఇది కొంగ. తెల్లటి శరీరావయవాలు గలవాడు. హిరణ్యగర్భుని కొలువులో గూఢచారి.

చిత్రవర్ణుడు : నెమలి. ఆకాశపక్షులకు రాజు. విచిత్రమైన శరీరవర్ణం గలవాడు.
దూరదర్శి : గ్రద్ద. చిత్రవర్ణుని మంత్రి, రాజనీతి తెలిసినవాడు.
అరుణముఖుడు : చిలక. చిత్రవర్ణుని కొలువులో ముఖ్యుడు. రాయబారి, ఎర్రని ముఖం గలవాడు.
మేఘవర్ణుడు : కాకి. నలుపు శరీరం గలది. చిత్రవర్ణుని గూఢచారి. రాజనీతి, కుటిల నీతి తెలిసినది.
చిరంజీవి ; ఇది కాకి. కథాంతరంలో వస్తుంది.
మేఘవర్ణుడు : ఇది ఒక కాకి. కథాంతరంలో వస్తుంది.
ఉపమర్ధనుడు : గుడ్లగూబల రాజు. కథాంతరంలో వస్తుంది.
రోమాంశుడు : పిల్లి. ఒళ్ళంతా వెంట్రుకలు గలది. కథాంతరంలో వస్తుంది.
పలితుడు : ఎలుక. కథాంతరంలో వస్తుంది.
తామ్రచూడుడు : కోడిపుంజు. సేనాని, చిత్రవర్ణుని అనుచరుడు. ఎర్రజుట్టు గలవాడు.
కపింజలం : ఒక పక్షి. కథాంతరంలో వస్తుంది.
దీర్ఘకర్ణుడు : కుందేలు. పొడవయిన చెవులు గలది.
ధధీకర్ణుడు : కుందేలు. పొడవయిన చెవులుగలది.
ధధీకర్ణుడు : పిల్లి. తెల్లటి చెవులు గలది.
మందవిషము : ఒక పాము.
జలపాదుడు : కప్పలరాజు. నీటిలో ఈదడానికి అనువయిన కాళ్ళు గలది.
బలవర్ధనుడు : కోతి. బలం గలది.
క్రకచము : మొసలి.

పంచతంత్రంలోని ప్రతి పేరు ఆ జంతువు లేదా పక్షియొక్క స్వరూపాన్ని, స్వభావాన్ని వివరించే విధంగా వుంటుంది. పేరు చెప్పగానే ఆ జంతువు లేదా పక్షి మనకు స్ఫురిస్తుంది. పుస్తకం చదివారు కనక మీరూ ప్రయత్నించండి.

—(○)—